

คู่มือจัดกิจกรรม เสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัย

สำหรับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

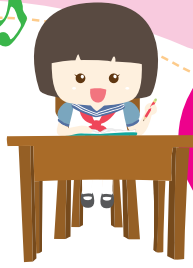
กรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข

คู่มือจัดกิจกรรม เสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัย

สำหรับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- ชื่อหนังสือ : คู่มือจัดกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัย
สำหรับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- จัดทำโดย : สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี 11000 โทรสาร 02 149 5527
- บรรณาธิการ : นางเยาวนาฏ ผลิตนนท์เกียรติ
นางสาวศจี แซ่ตั้ง
นางสาวกัลยากร คุณเจริญ
- จัดพิมพ์โดย : สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต
พิมพ์ครั้งที่ 1 :	สิงหาคม 2557	จำนวนพิมพ์ :	2,500 เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ 2 :	ธันวาคม 2557	จำนวนพิมพ์ :	500 เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ 3 :	มิถุนายน 2558	จำนวนพิมพ์ :	1,800 เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ 4 :	ธันวาคม 2559	จำนวนพิมพ์ :	2,100 เล่ม
- พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

คำนำ

นอกเหนือจากพ่อแม่ผู้ปกครองแล้ว ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็กถือเป็น
ครูคนแรกที่ช่วยอบรมสั่งสอนแต่งเติมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาตามวัย
และเตรียมความพร้อมเด็กเพื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาและสังคมในอนาคต

อีคิวหรือความฉลาดทางอารมณ์เป็นคุณลักษณะจำเป็นที่ต้องปลูกฝัง
ในช่วงปฐมวัย มีเป้าหมายให้เด็กเข้าใจตัวเอง ควบคุมตัวเองได้ เข้าใจคนอื่น
มีทักษะทางสังคม เข้ากับคนอื่นได้ มีความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จและ
มีความภาคภูมิใจในตัวเอง ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะนำไปสู่การเป็นคนที่เหมาะสม
ผลสำเร็จในการเรียน การทำงาน เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขของสังคม

คู่มือจัดกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัยสำหรับครูในศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กนี้จัดทำเพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็ก ได้ใช้ในการจัดกิจกรรม
เสริมสร้างอีคิวเด็กและดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาเรื่องอีคิว จัดทำผ่าน
กระบวนการพัฒนาและทดลองใช้ โดยการมีส่วนร่วมของครูผู้ดูแลเด็ก
ผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรสาธารณสุข และบุคลากรกรมสุขภาพจิต ซึ่งกรมสุขภาพจิต
ขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ครูผู้ดูแลเด็กจะนำคู่มือนี้
ไปใช้ในการพัฒนาให้เด็กปฐมวัยให้เติบโตเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขต่อไป

กรมสุขภาพจิต

สารบัญ

คำนำ	3
บทนำ	9
ความสำคัญของการเสริมสร้างอิคิวเด็กปฐมวัย	9
อิคิวคืออะไร	11
เป้าหมายการพัฒนาอิคิวเด็กปฐมวัย	13
ประเด็นการสอนอิคิวเด็กปฐมวัย	15
เสริมสร้างอิคิวอย่างไรให้ได้ผล	19
การประเมินอิคิวเด็กปฐมวัย	21
การเสริมสร้างอิคิวในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	23
แผนกิจกรรมเสริมสร้างอิคิวในชั้นเรียน	25
คำแนะนำเบื้องต้น	25
แผนกิจกรรมเสริมสร้างอิคิวด้านดี	27
• แผนกิจกรรมที่ 1 รู้จักอารมณ์ตนเอง	27
• แผนกิจกรรมที่ 2 รู้จักอารมณ์คนอื่น	29
• แผนกิจกรรมที่ 3 แยกแยะอารมณ์	30
• แผนกิจกรรมที่ 4 แบ่งปันน้ำใจ	32
• แผนกิจกรรมที่ 5 หนูน้อย นิสัยดี	36

สารบัญ

แผนกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวด้านเก่ง 39

- แผนกิจกรรมที่ 1 อะไรเอ่ย 39
- แผนกิจกรรมที่ 2 เสียงใครเอ่ย? 40
- แผนกิจกรรมที่ 3 กรอกน้ำใส่ขวด 42
- แผนกิจกรรมที่ 4 ใครทำนมหก 44

แผนกิจกรรมด้านสุข 48

- แผนกิจกรรมที่ 1 เราทำได้ 48
- แผนกิจกรรมที่ 2 ฉันคือปูม 50
- แผนกิจกรรมที่ 3 กอดนี้ดีที่สุด 52
- แผนกิจกรรมที่ 4 รถเมล์มาแล้ว 54
- แผนกิจกรรมที่ 5 คลำจับคู่ 56

แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กจากการทำกิจกรรมพัฒนา

อีคิวเด็ก 3-5 ปี 58

กิจกรรมบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็กปฐมวัย 61

ตัวอย่างกิจกรรมบูรณาการ 62

1. ความรักความอบอุ่น 62
2. การฝึกความมีระเบียบวินัย 63
3. การมีน้ำใจ 65
4. การเสริมสร้างสมาธิในเด็ก 66

สารบัญ

5. การเสริมสร้างความสนใจใฝ่รู้	67
6. ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ	68
7. การสนับสนุนให้เด็กกล้าพูดกล้าบอก	71
ปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ที่พบบ่อยในเด็กปฐมวัย	73
ตัวอย่างการปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก	75
ปัญหาพัฒนาการและพฤติกรรมที่พบในเด็กปฐมวัย	79
โรคจิตเวชเด็กที่พบบ่อย	81
1. โรคลมชัก	81
2. โรคออทิสติก หรือออทิสซึม	85
3. เด็กเรียนรู้ช้า	88
4. เด็กแอลดีหรือเด็กที่มีภาวะการเรียนรู้บกพร่อง (learning disorders)	90
บรรณานุกรม	92
รายชื่อที่ปรึกษา	93
รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการโปรแกรมการพัฒนา	94
รายชื่อคณะทำงาน	95

บทนำ

ความสำคัญของการเสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัย

คนเราทุกคนต่างต้องการชีวิตที่สุขสงบ มีความสำเร็จในชีวิต เป็นที่ต้องการและยอมรับของคนรอบข้างและสังคม

ในชีวิตจริง ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเผชิญทั้งความทุกข์และความสุข ความล้มเหลวและความสำเร็จ ถูกกีดกันและได้รับการยอมรับควบคู่กันไป

คนที่มี**ความฉลาดทางอารมณ์หรืออีคิวดี**จะมีวิธีการที่ดีในการเผชิญทุกข์ สร้างพลังใจเมื่อยามท้อแท้และมีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้ได้รับการยอมรับ

ในขณะที่คนที่*อีคิวไม่ดี*จะหาทางออกโดยอาศัยความก้าวร้าว รุนแรง ในการแก้ปัญหา พึงพยายาสเพติด มีปัญหาเรื่องเพศ การพนัน และปัญหาอื่นๆ เพื่อให้ตนเองมีความสุข ความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับ

สำหรับอีคิวเด็กไทยจากการสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2542-2555 พบว่าเด็กไทยอายุ 0-5 ปีหรือเด็กปฐมวัย มีพัฒนาการล่าช้า ในสัดส่วนที่สูง โดยเฉพาะด้านการช่วยเหลือตัวเองและทักษะทางสังคมมี แนวโน้มสูงขึ้น 2 เท่า (ร้อยละ 3.2 ในปี 2542 และ ร้อยละ 6.41 ในปี 2553) เมื่อเข้าสู่วัยเรียนหากเด็กไม่พร้อมที่จะพึ่งตัวเองและมีทักษะทางสังคมน้อย ก็จะมีปัญหาทางจิตใจและพฤติกรรมที่ต้องแก้ไข เช่น รู้สึกว่าตัวเองด้อยกว่า คนอื่น ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา เป็นต้น การปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดี เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา คนที่ได้รับการพัฒนาอีคิวตั้งแต่เด็กปฐมวัย จะมีคุณสมบัติ ของการมีอีคิวที่ดีติดตัวไปและสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในทุกช่วงวัยได้ อย่างอัตโนมัติ การเสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัยจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและ มีความสำคัญ

อีคิวคืออะไร

องค์ประกอบอีคิว 3 ด้าน

ดี เก่ง สุข

อีคิว เข้าใจ
อารมณ์ตนเอง
ควบคุมอารมณ์ความ
รู้สึกและ
ความต้องการได้
ปรับตัวและอยู่ร่วม
กับคนอื่นได้

ดี คือความสามารถที่จะอยู่
ร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ รู้จัก
อารมณ์ตนเอง ควบคุมอารมณ์
ตนเองได้ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
และรู้ว่าจะทำอะไรถูกอะไรผิด

เก่ง คือความสามารถที่จะพัฒนา
ตนเองไปสู่ความสำเร็จในชีวิต
ได้แก่ มีความกระตือรือร้นสนใจ
ใฝ่รู้ ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง
ได้ และกล้าพูดกล้าบอก

สุข คือสามารถสร้างความสุข
ให้ตนเองได้ ได้แก่ มีความพอใจ
ในชีวิต มีความอบอุ่นใจ และมี
ความสนุกสนานรื่นเริง

อีคิว (Emotional quotient) หรือความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้ ปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขตามวัย

อีคิวมีองค์ประกอบ 3 ด้านคือ

ด้านดี คือความสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ รู้จักอารมณ์ตนเอง ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด

ด้านเก่ง คือความสามารถที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ได้แก่ มีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ และกล้าพูดกล้าบอก

ด้านสุข คือสามารถสร้างความสุขให้ตนเองได้ ได้แก่ มีความพอใจในชีวิต มีความอบอุ่นใจ และมีความสุขสนุกสนานร่าเริง

ตัวอย่างของเด็กปฐมวัยที่มีอีคิวดี เช่น เมื่อเห็นแม่กำลังเศร้า เข้าไปกอดแม่เพื่อปลอบใจ เมื่อโกรธหรือไม่พอใจก็สนใจเรื่องอื่น มอบหมายให้ทำอะไร ก็ทำได้สำเร็จ รู้จักเล่นสนุกสนาน เป็นต้น

เป้าหมายการพัฒนาอีคิวเด็กปฐมวัย

เป้าหมายปลายทางของการพัฒนาอีคิวเด็กคือ ให้เด็กเติบโตเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนี้

ดี	เก่ง	สุข
รู้จักอารมณ์ของตัวเอง บอกได้ว่าขณะนี้โกรธ ดีใจ เสียใจ ผิดหวัง	กระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ สนใจซักถามเมื่อครูเล่า นิทานเรื่องใหม่ หรือให้ทำอะไรใหม่ๆ	พอใจ บอกได้ว่าตัวเอง มีความภาคภูมิใจ/ดีใจ เรื่องอะไร
มีน้ำใจ เห็นใจคนอื่น แบ่งปันของกิน ของเล่น ให้คนอื่น	ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อไม่ได้สิ่งที่ต้องการก็หาสิ่งอื่นทดแทนได้ อยู่ในกลุ่มระเบียบได้	อบอุ่นใจ มีผู้ใหญ่ที่เป็นที่พึ่งทางใจ เมื่อโกรธ เสียใจสามารถบอกเล่าให้ฟังได้
รู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก หยุดเมื่อผู้ใหญ่ห้าม อดทนรอคอยได้ รู้จักขอโทษ	กล้าแสดงออก ยืนหน้า ห้องได้ แสดงท่าทาง หรือร้องเพลงได้	สนุกสนานร่าเริง สนุกสนานไปกับเพื่อน ครบครัน ไม่แยกตัว หงอยเหงา

ในเบื้องต้น อย่างน้อยให้เด็กปฐมวัยทุกคน ควรได้รับการพัฒนาอ็คิว
ในด้านที่จำเป็น 3 ประการ คือ

การพัฒนาเด็กปฐมวัย	คุณลักษณะที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก
1. รู้จักอารมณ์ของตนเอง บอกได้ ว่าขณะนี้โกรธ ดีใจ เสียใจ ผิดหวัง	เด็กที่รู้อารมณ์ตัวเอง จะมีสติและ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้
2. มีน้ำใจ เห็นใจคนอื่น แบ่งปัน ของกิน ของเล่น ให้คนอื่น	เด็กจะมีเพื่อน และมีทักษะทางสังคม ที่ดี
3. รู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก หยุดเมื่อ ผู้ใหญ่ห้าม อดทนรอคอยได้ รู้จัก ขอโทษ	เด็กจะมีคุณธรรมและมีวินัยในตนเอง

ประเด็นการสอนอีคิวเด็กปฐมวัย

อีคิวพื้นฐาน

- ได้รับความรักความผูกพันจากผู้ใหญ่
- รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- การเข้าใจอารมณ์ตนเองและผู้อื่น

การปรับตัว

- รอคอยได้
- รู้ผิดถูก
- การปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ

ทักษะทางสังคม

- การมีน้ำใจ แบ่งปันช่วยเหลือคนอื่น
- ทักษะทางสังคมเบื้องต้น

1. อีคิวพื้นฐาน

- การให้เด็กได้รับความรักและมีความผูกพันกับคนใกล้ชิด การได้รับความรักทำให้เด็กรู้จักพ่อแม่ความรักแก่ผู้อื่น การสร้างความรักความผูกพันได้แก่ การกอดเด็ก การพูดกับเด็กด้วยท่าทีที่นุ่มนวลและการรับฟังเมื่อเด็กพูด
- สอนให้เห็นอกเห็นใจ คิดถึงจิตใจผู้อื่น ความเห็นอกเห็นใจเป็นพื้นฐานของการมีอีคิวที่ดี เด็กจะมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เมื่อเด็กได้รับการเห็นอกเห็นใจจากผู้ใหญ่
- สอนให้รู้จักอารมณ์ตัวเองและผู้อื่น โดยครูต้องสะท้อนให้เด็กเข้าใจว่าขณะนี้รู้สึกอย่างไร เช่น หนูกำลังโกรธใช่ไหม หนูน้อยใจที่เพื่อนไม่แบ่งขนม การที่เด็กรู้จักอารมณ์ตัวเอง จะทำให้เด็กมีสติ และไม่โต้ตอบทันทีหรือโต้ตอบในทางที่ไม่เหมาะสม เพราะได้ผ่านกระบวนการคิดที่ทำให้อารมณ์เย็นลงบ้างแล้ว นอกจากนี้ต้องสอนให้รู้จักอารมณ์คนอื่นโดยการสังเกตท่าทีคนใกล้ชิดเช่น เมื่อแม่โกรธ เพื่อนเสียใจ

2. การปรับตัว

- เมื่อต้องรอคอย อดทน เช่น สอนเด็กว่าใกล้จะถึงแล้วรออีกนิดเดียว เล่นอย่างอื่นรอไปก่อนดีกว่า
- รู้ผิดถูก สอนเด็กว่า อะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้ และผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร และสอนให้ปฏิบัติตามกติกาสังคม เช่น การเข้าคิว การขอโทษ เมื่อทำผิด
- การปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ เช่น เมื่อไม่สมหวัง ให้กำลังใจตัวเอง “เราเก่ง คราวหน้าเราต้องทำได้” สอนให้พึ่งตัวเอง สิ่งใดที่ทำเองได้แล้ว ไม่ต้องให้คนอื่นช่วย สอนให้กล้าพูดกล้าถามเมื่อสงสัย

3. ทักษะทางสังคม

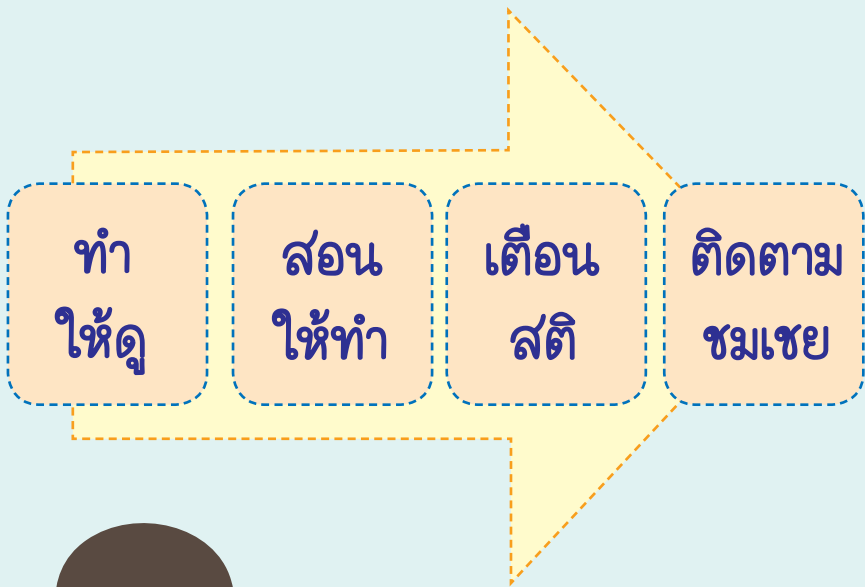
- การมีน้ำใจ แบ่งปัน ช่วยเหลือคนอื่น เพื่อนถือของหนัก บอกให้เด็กช่วยเพื่อนถือของ เวลามีสวนก็ต้องแบ่งกับน้อง เพราะเราเป็นพี่น้องกัน
- ทักษะทางสังคมเบื้องต้น เช่น การแนะนำตัว การทักทายพูดกับผู้ใหญ่ ไปลา มาไหว้ การพูด ขอขอบคุณ ขอโทษ ขออนุญาต

เสริมสร้างอีคิวอย่างไรให้ได้ผล

การเสริมสร้างอีคิว

การปลูกฝังอีคิวเด็กต้องทำให้ครบขั้นตอน คือ **ทำให้ดู สอนให้ทำ**
เตือนสติ ติดตามดูแล และให้คำชมเชย

- **ทำให้ดู** เด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบมากกว่าวิธีการอื่นใด ผู้ใหญ่จึงต้องเป็นแบบอย่างของการมีอีคิวที่ดีให้แก่เด็ก
- **สอนให้ทำ** อีคิว เป็นเรื่องที่ต้องสอน เด็กจะฟังและทำตามที่สอน หากเด็กอารมณ์ดี จึงควรสอนเด็กเวลาที่เด็กพร้อมจะฟังและเรียนรู้ เช่น การได้นั่งคุยกัน ใช้คำพูดง่ายๆ อธิบายว่าทำไมต้องทำเช่นนี้ ทำแล้วได้ผลอะไร ไม่ทำหรือทำไม่ดีจะได้ผลอะไรกับตัวเด็ก เมื่อเด็กทำถูกต้องควรรีบบอกว่าใช่แล้ว ลูกต้อง ดีมาก เพื่อเป็นการยืนยันให้เด็กมั่นใจ

การสอนเด็กอาจใช้วิธีการอื่นๆ นอกจากการพูด เช่น การยกตัวอย่าง การใช้คำถามให้คิด การให้เด็กได้มีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ โดยตรง การใช้สื่อ เช่น ละคร/การ์ตูน การสอนทางอ้อมเหล่านี้เป็นวิธีการที่ทำให้เด็กไม่รู้สึกว่าการสอนสิ่งต่างๆ เป็นเรื่องน่าเบื่อ

- **เตือนสติ** เตือนเด็กก่อนที่จะทำผิด ไม่รอให้เด็กทำผิดแล้วมาแก้ไข เด็กจะได้รู้จักเตือนตัวเอง เช่น บอกนักเรียนว่าวันนี้ครูจะพาไปห้องสมุด เมื่อถึงห้องสมุดเด็กๆ ต้องเงียบ เพราะคนอ่านหนังสือในห้องสมุดต้องการสมาธิ
- **ติดตามดูแลและให้คำชมเชย** เมื่อสอนอะไรก็ต้องติดตามดูแลว่าเด็กทำหรือไม่ หากเด็กไม่ทำเนื่องจากลืมหรือไม่เข้าใจ ต้องคอยบอกเพื่อให้เด็กทำอย่างต่อเนื่องและเป็นอัตโนมัติ เช่น นักเรียนทุกคนต้องเข้าแถวอย่างที่เราเคยทำนะคะ หากเด็กทำได้ก็ควรชมเชย

การประเมินอีคิวเด็กปฐมวัย

ครูรู้จักเด็กว่ามีอีคิวน้อยหรือมากได้จากการสังเกตและพูดคุย ซึ่งครูจะรู้จักเด็กได้อย่างรอบด้านยิ่งขึ้น เมื่อใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่ใช้กับเด็กปฐมวัยมี 2 ฉบับ

1. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปีสำหรับครู/ผู้ดูแลเด็ก (ฉบับย่อ) มีข้อคำถาม 15 ข้อ 3 ด้านคือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข แบบประเมินนี้จะช่วยให้ครูผู้ดูแลเด็กเห็นจุดอ่อนจุดแข็งของเด็ก

2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแลเด็ก ฉบับ 55 ข้อ ใช้กับเด็กที่ได้คะแนนจากแบบประเมินฉบับย่อต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กได้ทราบถึงพฤติกรรมที่เป็นจุดอ่อนหรือต้องพัฒนาในแต่ละด้าน ทำให้ครูมีความชัดเจนมากขึ้นว่าจะต้องพัฒนาเด็กในเรื่องอะไรหรือพฤติกรรมใด

ครูจะใช้แบบประเมินทั้ง 2 ฉบับได้เมื่อรู้จักเด็กได้ 4 เดือน นอกจากครูแล้ว พ่อแม่ก็สามารถประเมินอีคิวลูกได้ โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง (ฉบับย่อ) ซึ่งสามารถเข้าถึงแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ได้จาก website กรมสุขภาพจิต

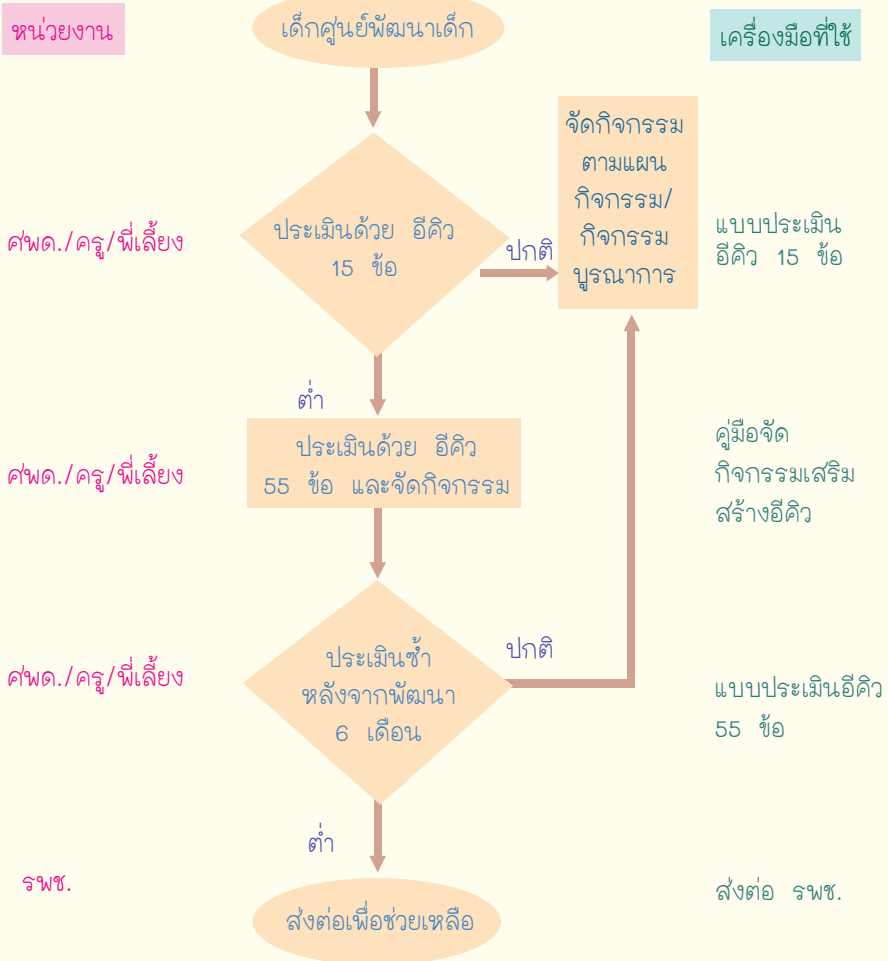

แนวทางการดูแลอีคิวเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประกอบด้วยขั้นตอนตามผังไหล ดังนี้

แนวทางการดูแลอีคิวเด็กปฐมวัย

การเสริมสร้างอีคิวในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถส่งเสริมอีคิวเด็กได้โดยใช้เครื่องมือดังนี้

1. ครูผู้ดูแลเด็กรู้จักเด็กเกินกว่า 4 เดือน ใช้แบบประเมินอีคิวหรือความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี ฉบับย่อ 15 ข้อคำถาม เพื่อคัดกรองอีคิวเด็กในภาพรวม

2. เมื่อพบเด็กที่มีคะแนนอีคิวต่ำ ครูผู้ดูแลเด็กใช้แบบประเมินอีคิวหรือความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี ฉบับ 55 ข้อ เพื่อค้นหาอีคิวเด็กรายด้านว่าเด็กมีจุดอ่อนจุดแข็งในด้านใด

3. ครูผู้ดูแลเด็กใช้คู่มือจัดกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสริมสร้างอีคิวเด็กทุกคนในศูนย์ ฯ โดย

 จัดกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวในห้องเรียนตามแผนกิจกรรมในชั่วโมงเรียน

 จัดกิจกรรมบูรณาการไปกับกิจกรรมอื่นๆ ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างอีคิวอยู่ด้วย เช่น

- การเข้าแถว เป็นการสร้างวินัยในตนเองและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

- การให้พี่ดูแลน้อง เป็นการสอนเรื่องการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น

- การทัศนศึกษา เป็นการปรับตัวเมื่อไปสถานที่อื่น

 การสอนเป็นรายบุคคล เมื่อพบว่าเด็กบางคนมีปัญหา หรือต้องการพัฒนาอีคิวบางด้านเป็นพิเศษ อาจต้องการใช้การพูดคุย ทำความเข้าใจ ติดตาม พูดเตือนใจ จนลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือพัฒนาพฤติกรรมที่ต้องการได้

ดี

- ✿ รู้จักอารมณ์ตัวเอง
- ✿ มีน้ำใจ
- ✿ รู้อะไรผิดอะไรถูก

เก่ง

- ✿ กระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้
- ✿ ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง
- ✿ กล้าแสดงออก

สุข

- ✿ พอใจ
- ✿ อบอุ่นใจ
- ✿ สนุกสนานร่าเริง

แผน กิจกรรม

เสริมสร้างอีคิว ในชั้นเรียน

คำแนะนำเบื้องต้น

🌻 แผนกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวในชั้นเรียน จัดทำตามองค์ประกอบของอีคิว คือ ดี เก่ง สุข โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ดูแลเด็ก นำไปใช้ในชั้นเรียน

🌻 ในการสอนครูควรสอนเรียงลำดับตามแผนกิจกรรม ดี เก่ง และสุข เพราะการเรียนรู้เรื่องอารมณ์เป็นพื้นฐานของเรื่องอื่นๆ

🌻 การจัดกิจกรรมให้ได้ประสิทธิผล ควรจัดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 20-30 นาที และเพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็ก ครูควรใช้แบบสังเกตพฤติกรรมที่แนบมาในคู่มือเพื่อประเมินพฤติกรรมเด็ก ก่อนและหลังการทำกิจกรรมประมาณ 3 เดือน

🌻 การฝึกเด็กให้มีอีคิวดีจนเป็นนิสัย ควรบอกให้ผู้ปกครองทราบว่าเด็กได้เรียนอะไรและให้ผู้ปกครองฝึกอีคิวเด็กที่บ้านด้วย

แผนกิจกรรมมีดังนี้

ด้าน	องค์ประกอบย่อย	แผนกิจกรรม
ดี	รู้จักอารมณ์ของตัวเอง	แผนกิจกรรมที่ 1 รู้จักอารมณ์ตนเอง แผนกิจกรรมที่ 2 รู้จักอารมณ์คนอื่น แผนกิจกรรมที่ 3 แยกแยะอารมณ์
	มีน้ำใจ	แผนกิจกรรมที่ 4 แบ่งปันน้ำใจ
	รู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก	แผนกิจกรรมที่ 5 หนูน้อย นิสยดี
เก่ง	กระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้	แผนกิจกรรมที่ 1 อะไรเอ่ย แผนกิจกรรมที่ 2 เสียใจใครเอ่ย?
	ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	แผนกิจกรรมที่ 3 กรอกน้ำใส่ขวด
	กล้าแสดงออก	แผนกิจกรรมที่ 4 ใครทำนมหก ?
สุข	พอใจ	แผนกิจกรรมที่ 1 เราทำได้ แผนกิจกรรมที่ 2 ฉันคือปูม
	อบอุ่นใจ	แผนกิจกรรมที่ 3 กอดนี้ดีที่สุด
	สนุกสนานร่าเริง	แผนกิจกรรมที่ 4 รถเมล์มาแล้ว แผนกิจกรรมที่ 5 คลำจับคู่

แผนกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวด้านดี

แผนกิจกรรมที่ 1

รู้จักอารมณ์ตนเอง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็ก

1. รู้จักอารมณ์ ดีใจ รัก ขำขัน โกรธ เสียใจ กลัว
2. บอกได้ว่าตนเองมีอารมณ์อะไร

อุปกรณ์/สื่อการสอน

- เพลง “หากพวกเรากำลังสบาย”

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูนำร้องเพลง “หากพวกเรากำลังสบาย” และแสดงท่าทางประกอบเพลง

2. ครูพูดคุยกับเด็กเรื่อง “อารมณ์” คนเรามีการแสดงอารมณ์ต่างๆ ได้มากมาย เช่น ดีใจ รัก ขำขัน โกรธ เสียใจ กลัว

3. ครูให้เด็กแสดงท่าทางที่ละอารมณ์ ได้แก่ ดีใจที่พบเพื่อน รักเพื่อน ขำขัน โกรธเพื่อน เสียใจ และกลัวงู โดยมีเงื่อนไขห้ามทำร้ายเพื่อน

4. ครูให้เด็กแสดงท่าทางและพูดด้วย

- 🌸 แสดงท่าทางดีใจพร้อมพูดว่า ดีใจจริงๆ
- 🌸 แสดงท่าทางรักเพื่อนพร้อมพูดว่า ฉันรักเธอ
- 🌸 แสดงท่าทางโกรธเพื่อนพร้อมพูดว่า ฉันโกรธเธอ
- 🌸 แสดงท่าทางขำขันพร้อมพูดว่า การตลกตลกดีนะ

5. ครูสมมติว่า เด็กได้ไอศกรีมแสนอร่อยคนละ 1 ถ้วย เด็กจะแสดงท่าทางและพูดว่าอย่างไร

เรื่อนำรู้

การรู้จักอารมณ์ตนเองและบอกได้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไร
เป็นพื้นฐานสำคัญของการเข้าใจตนเอง มีสติ
และการระงับพฤติกรรมก้าวร้าว
ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการมีอิคิวที่ดี

เพลง “หากพวกเรากำลังสบาย”

หากพวกเรากำลังสบาย จงปรบมือพลัน (ปรบมือ 2 ครั้ง)

หากพวกเรากำลังสบาย จงปรบมือพลัน (ปรบมือ 2 ครั้ง)

หากพวกเรากำลังมีสุข ปลดปล่อยทุกขใจ ใด ๆ ทุกสิ่ง
มีวประวิงอะไรกันแล้ว จงปรบมือพลัน (ปรบมือ 2 ครั้ง)

หมายเหตุ : ครูสามารถเปลี่ยนคำสิ่งที่ขีดเส้นใต้ เป็นท่าทางการแสดง
อารมณ์อื่นๆ เช่น หัวเราะ ร้องไห้ หน้าบึ้ง เป็นต้น

แผนกิจกรรมที่ 2

รู้จักอารมณ์คนอื่น

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ได้รู้จักสังเกตสีหน้า ท่าทางของบุคคลที่แสดงถึงอารมณ์ต่างๆ

อุปกรณ์/สื่อการสอน

- ภาพหน้าบุคคลที่แสดงอารมณ์ต่างๆ

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูเตรียมภาพหน้าบุคคลต่างๆ ที่แสดงออกถึงอารมณ์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น ร้องไห้ หัวเราะ มาให้เด็กเลือกภาพไหนแสดงอารมณ์อะไร
2. ครูให้เด็กแสดงท่าทางดังต่อไปนี้
แม่ดีใจ แม่มีท่าทางหรือพูดว่าอย่างไร
พ่อโกรธ พ่อมีท่าทางหรือพูดว่าอย่างไร
เพื่อนกลัว เพื่อนมีท่าทางหรือพูดว่าอย่างไร
3. ครู/เพื่อน ไปท่าทางอารมณ์ดีใจ รัก ขำขัน โกรธ เสียใจ กลัว ให้เด็กลองทาย เด็กคนไหนทายได้ครูมีรางวัลเล็กๆ น้อยๆ เช่น พับนกให้เด็ก

เรื่อนำรู้

การรู้จักอารมณ์คนอื่น

โดยการสังเกตสีหน้า ท่าทาง เป็นพื้นฐาน
ของการมีทักษะทางสังคมและการปรับตัวที่ดี

แผนกิจกรรมที่ 3

แยกแยะอารมณ์

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เด็กสามารถแยกแยะอารมณ์ที่ดีและไม่ดีได้

อุปกรณ์/สื่อการสอน

-

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูเขียนรูปร่างกลมบนพื้นห้องเรียน บอกเด็กว่านี่คือ วงกลมอารมณ์ดี ให้เด็กยืนรอบวงกลม เมื่อครูเปิดเพลง/ร้องเพลง ให้เด็กเดินไปรอบวงกลม เมื่อเพลงหยุด ให้เด็กทุกคนแสดงท่าทางดีใจ โดยครูทำท่าทางด้วยครูเปิดเพลงหรือร้องเพลงอีกครั้ง ให้เด็กเดินไปรอบวงกลม เมื่อเพลงหยุดให้เด็กทุกคน ตลกขบขัน เสร็จแล้วครูถามความรู้สึกเด็กว่าเป็นอย่างไร

2. ครูบอกเด็กว่าต่อไป วงกลมอารมณ์ดีจะเปลี่ยนเป็นวงกลม
อารมณ์ไม่ดี ให้เด็กยืนรอบวงกลม เมื่อครูเปิดเพลง/ร้องเพลง ให้เด็กเดิน
ไปรอบวงกลม เมื่อเพลงหยุด ให้เด็กทุกคนแสดงท่าทางเสียใจ ครูเปิดเพลง
หรือร้องเพลงอีกครั้ง ให้เด็กเดินไปรอบวงกลม เมื่อเพลงหยุด ให้เด็กทุกคน
แสดงท่าทางโกรธ

3. เสร็จแล้วครูถามความรู้สึกเด็กว่าเป็นอย่างไร วงกลมแบบไหน
ดีกว่ากัน เด็กอยากอยู่วงกลมแบบไหนมากกว่า ครูสรุปว่า “เด็กชอบวงกลม
อารมณ์ดี เด็กก็ต้องอารมณ์ดีบ่อยๆ เพราะอารมณ์ไม่ดีไม่สนุกเลย”

สาระสำคัญ การรู้อารมณ์และแยกแยะอารมณ์
ได้ว่าอารมณ์ดี หรือไม่ดีเป็นจุดเริ่มต้นของ
การจัดการกับอารมณ์ ช่วยการปรับตัว
และการอยู่ร่วมกับคนอื่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกฝังนิสัยการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็ก

อุปกรณ์/สื่อการสอน

- นิทานที่เกี่ยวกับการมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เช่น ราชสีห์กับหนู ก้อนเมฆมีน้ำใจ หนูนิคไม่มีน้ำใจ
- รูปภาพสถานการณ์ต่างๆ เช่น เด็กหกล้ม คุณแม่ทำความสะอาดบ้าน ฯลฯ

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

เล่านิทาน

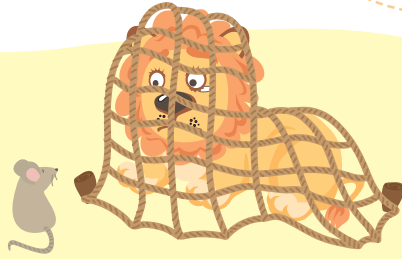
1. ครูเล่านิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความมีน้ำใจให้เด็กๆ ฟัง แล้วพูดคุยกับเด็กๆ เกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานเรื่องที่เล่า

แนวทางการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

เด็กอายุ 2-3 ปี	เด็กอายุ 4-5 ปี
- สามารถนำนิทานเรื่องอื่นๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแบ่งปัน หรือความมีน้ำใจ มาประกอบกิจกรรมได้ เช่น หนูนิด ไม่มีน้ำใจ ก้อนเมฆมีน้ำใจ และอื่นๆ - หลังจากที่คุณครูเล่านิทานให้เด็กฟังแล้ว ครูควรเน้นถึงความสำคัญของการมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นว่าเป็นสิ่งที่ดี เด็กๆ ควรทำ และการมีน้ำใจสามารถทำได้หลายวิธี เช่น แบ่งขนมให้เพื่อนทาน แบ่งสีหรือยางลบให้เพื่อนใช้เป็นต้น - ครูควรส่งเสริมให้เด็กรู้จักการกล่าว “ขอบคุณ” เมื่อเด็กได้รับการช่วยเหลือหรือได้รับสิ่งของจากผู้อื่น นอกจากนี้ ครูควรที่จะกล่าวชื่นชมเด็กเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีน้ำใจ	- สามารถนำนิทานเรื่องอื่นๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแบ่งปัน หรือความมีน้ำใจมาประกอบกิจกรรมได้ เช่น หนูนิด ไม่มีน้ำใจ ก้อนเมฆมีน้ำใจ ฯลฯ - ครูให้เด็กๆ ดูรูปภาพสถานการณ์ที่เด็กกำลังหกล้ม คุณแม่กำลังทำความสะอาดบ้าน โดยถามเด็กในประเด็นต่างๆ ดังนี้ • “หนูเห็นอะไรจากภาพนี้บ้างคะ” • “เกิดอะไรขึ้นกับเด็ก (ผู้หญิง) ในภาพนี้” (ครูเฉลยคำตอบที่ถูกต้องด้วยว่าเด็กกำลังหกล้ม, คุณแม่กำลังทำความสะอาดบ้าน • ครูถามเด็กต่อว่า “ถ้าหนูเจอเหตุการณ์นี้ หนูจะอย่างไร เพราะอะไร” (เด็กสามารถตอบอะไรก็ได้ โดยเปิดกว้างให้เด็กแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งบางอย่างอาจจะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ไม่ได้ แต่ครูต้องช่วยอธิบายเหตุผลว่า ทำไมถึงช่วยด้วยวิธีแบบนี้ไม่ได้ หรือไม่เหมาะสมอย่างไร เป็นต้น)

เด็กอายุ 2-3 ปี	เด็กอายุ 4-5 ปี
	- หลังจากที่คุณครูทำกิจกรรมนี้แล้ว ครูควรเน้นถึงความสำคัญของการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นว่าเป็นสิ่งที่ดี เด็กๆ ควรทำ และการมีน้ำใจสามารถทำได้หลายวิธี เช่น แบ่งขนมให้เพื่อนทาน แบ่งสีหรือยางลบให้เพื่อนใช้ เป็นต้น - ครูควรส่งเสริมให้เด็กรู้จักการกล่าว “ขอบคุณ” เมื่อเด็กได้รับการช่วยเหลือหรือได้รับสิ่งของจากผู้อื่น นอกจากนี้ ครูควรที่จะกล่าวชื่นชมเด็กเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีน้ำใจ

นิทานเรื่อง “ราชสีห์กับหนู”

ราชสีห์ตัวหนึ่ง รู้สึกง่วงจึงล้มตัวลงนอนพักผ่อนใต้ร่มเงาไม้ ในขณะที่กำลังเคลิ้มหลับนั้นก็ต้องสะดุ้งตื่นขึ้น มันรำคาญด้วยความโกรธเพราะหนูตัวหนึ่งขึ้นไปวิ่งเล่นบนหลัง ราชสีห์จึงยกอุ้งเท้าขึ้นตะปบไว้ได้และจะฆ่ามันเสีย เจ้าหนูสัตว์ตัวน้อยๆ พุดขออภัย ราชสีห์ว่า “ท่านราชสีห์โปรดอย่าฆ่าข้าพเจ้าเลย สัตว์ที่สูงศักดิ์ดังท่าน ไม่เหมาะที่จะมาฆ่าสัตว์ต่ำต้อยเช่นข้าพเจ้า” ราชสีห์ได้ฟังดังนั้น จึงปล่อยหนูไป ต่อมาไม่นานนัก ราชสีห์ออกล่าเหยื่อ ไปติดบ่วงของนายพรานจึงร้องด้วยเสียงอันดัง เมื่อหนูได้ยินจึงได้ มาช่วยเหลือ หนูกล่าวว่า “อย่ากลัวไปเลยข้าพเจ้าเป็นเพื่อนของท่าน” ว่าแล้วก็เข้าแทะบ่วงจนขาด ราชสีห์ได้เป็นอิสระ

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ไม่มีใครในโลกที่จะยิ่งใหญ่และสำคัญมากจนไม่ต้องการความช่วยเหลือจากคนที่ด้อยกว่าและไม่มี ความสำคัญ และ “การทำความดีต่อกันจึงเป็นสิ่งที่ควรทำให้เป็นนิสัย”

แผนกิจกรรมที่ 5

หนูน้อย นิสัยดี

วัตถุประสงค์

1. สามารถแยกแยะ และตัดสินใจว่าการกระทำอะไรถูก อะไรผิด
2. สอนให้เด็กรู้ถึงผลลัพธ์ของการกระทำถูก/ผิด

อุปกรณ์/สื่อการสอน

- ภาพตัวอย่าง/นิทาน แสดงถึงพฤติกรรมดีและไม่ดี

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

คุณครูให้เด็กดูภาพตัวอย่าง หรือเล่านิทาน จากพฤติกรรมดี/ไม่ดี ที่ละเรื่อง และพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่ครูเล่า นั้น ยกตัวอย่างเช่น มีตัวละครอะไร ในเรื่องที่คุณครูเล่าบ้าง ตัวละครตัวไหนทำพฤติกรรมอะไร พฤติกรรมนั้นเป็น การกระทำที่ถูกหรือผิด เพราะอะไรเด็กๆ ถึงคิดเช่นนั้น

ตัวอย่าง นิทาน

นิทานเรื่อง เด็กเลี้ยงแกะ (โกหก)

วันหนึ่งเด็กเลี้ยงแกะคิดหาเรื่องสนุกๆ เล่น จึงแกล้งร้องตะโกนขึ้นมาว่า “ช่วยด้วย! หมาป่ามากินลูกแกะแล้ว ช่วยด้วยจ้า !” พวกชาวบ้านจึงพากันวิ่งมาช่วยพร้อมด้วยอาวุธต่างๆ แต่เมื่อมาถึงก็ไม่พบหมาป่าสักตัว

“มันวิ่งไปทางโน้นแล้วละ” เด็กเลี้ยงแกะโกหกโกปัดแล้วก็แอบหัวเราะชอบใจภายหลัง

ต่อจากนั้นเด็กเลี้ยงแกะก็แกล้งหลอกให้ชาวบ้านวิ่งหน้าตื่นเช่นเดิมได้อีก 2-3 ครั้ง จนกระทั่งวันหนึ่งมีหมาป่ามาไล่กินแกะจริงๆ คราวนี้เด็กเลี้ยงแกะ ตะโกนขอความช่วยเหลือจนคอแหบ คอแห้ง พวกชาวบ้านก็ไม่มาเพราะคิดว่าเด็กหลอก

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า “คนชอบโกหกไม่มีใครเชื่อถือ”

นิทานเรื่อง สุนัขจรจัด (ขโมย)

สุนัขเฝ้าบ้านเศรษฐีเอย่ยชวนเพื่อนที่เป็นสุนัขจรจัดว่า

“ค่านี้ที่บ้านเจ้านายข้ามีงานเลี้ยง ข้าขอเชิญเจ้าไปร่วมงานด้วยนะ รับรองว่ามีอาหารดีๆ กินมากมายทั้งคืนเชียวล่ะ”

สุนัขจรจัดรับคำเชิญแล้วก็รีบไปที่บ้านเศรษฐีตั้งแต่หัวค่ำ แทนที่สุนัขจรจัดจะเข้าทางหน้าบ้าน มันกลับตรงไปที่ครัว หลังบ้าน ขโมยกินอาหารพอคร่ำจึงจับตัวสุนัขจรจัดเหวี่ยงออกไปทางหน้าต่างทันที มันวิ่งพลางร้องโอดโอย กลับไปโดยไม่ได้กินอาหารเลย

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า การขโมยเป็นสิ่งที่ไม่ดี

กบกับหนู (มีน้ำใจ)

หนูแกตัวหนึ่งเดินทางเรมรอนมาจนถึงลำธารที่ขायป่า หนูต้องการจะข้ามไปยังฝั่งตรงข้าม จึงเข้าไปหาเจ้ากบตัวน้อยที่ริมลำธาร แล้วเอ่ยขอให้กบช่วยพาข้ามลำธาร กบน้อยมองหนูแล้วปฏิเสธอย่างสุภาพว่า “โธ่ ฉันนะตัวเล็กพอยๆ กับท่าน แล้วจะพาท่านข้ามไปได้ อย่างไรกันล่ะจ๊ะ”

แต่หนูต้องการกลับไปหาลูกที่ฝั่งตรงข้าม กบเห็นใจยอมให้หนูเอาเท้าผูกกับเท้าของตนแล้วก็พาวัยข้ามลำธาร หนูหมดแรงกบก็ค่อยๆ ว่ายน้ำพาหนูไป เมื่อถึงฝั่งตรงข้าม หนูขอบคุณและประกาศความดีของกบให้สัตว์อื่นๆ ได้ทราบด้วย

เรื่องน่ารู้

พัฒนาการด้านศีลธรรมจรรยา เริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็ก อายุ 1-2 ขวบ โดยมีผู้ใหญ่เป็นตัวแบบของพฤติกรรมที่ดีและไม่ดี ซึ่งเด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้น เพราะเด็กต้องการความรัก ความสนใจและการยอมรับจากผู้ใหญ่ เด็กจำนวนมาก มีพฤติกรรมที่ผิด เพราะเข้าใจว่านั่นเป็นพฤติกรรม ที่ผู้ใหญ่ยอมรับหรือชอบ เพราะเห็นว่าผู้ใหญ่ทำหรือไม่ห้ามเขาทำนั่นเอง

แผนกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวด้านเก่ง

แผนกิจกรรมที่ 1 อะไรเอ่ย

วัตถุประสงค์

- เพื่อกระตุ้นความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ของเด็ก

อุปกรณ์/สื่อการสอน

- โปสเตอร์ รูปคน (เช่น ผู้ชาย ผู้หญิง) สัตว์ (แมว สุนัข) ผลไม้ (ทุเรียน เงาะ) สิ่งของ หรือรูปการ์ตูน ที่เด็กชอบและคุ้นเคย
- กระดาษเปล่าชิ้นเล็กๆ ปิดโปสเตอร์ เพื่อเฉลยให้เด็กดูทีละแผ่น
- เทปใส

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูนำโปสเตอร์รูปที่เด็กสนใจมาปิดด้วยกระดาษเปล่าชิ้นเล็กๆ รูปละ 5-8 ชิ้นโดยใช้เทปใสเพื่อไม่ให้โปสเตอร์ฉีกขาด

2. ครูอาจจะนำโปสเตอร์ที่มีกระดาษปิดมาติดในห้องเรียนไว้ก่อน เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก

3. ครูบอกเด็กว่า ต่อไปนี้เราจะเล่นเกม “อะไรเอ่ย” ให้เด็กๆ นั่งนิ่งๆ ครูจะให้เด็กทายว่ารูปโปสเตอร์นี้คืออะไร ครูจะเปิดรูปทีละแผ่น และให้เด็กทาย จนกว่าจะทายถูก หากไม่ถูกครูอาจบอกคำใบ้ให้เด็กทายได้ง่ายขึ้น

นอกจากภาพ ครูอาจหาของจริง หรือเล่านิทาน หรือเรื่องเล่า เพื่อกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ของเด็ก เช่น ไข่ไก่ มีอะไรอยู่ข้างใน เรื่องเล่าลูกไก่โตมาได้ยังไง วัชคลอดลูกได้อย่างไร เป็นต้น

แผนกิจกรรมที่ 2

เสียงใครเอ่ย?

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กตั้งใจและสนใจทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและครู
2. เพื่อให้เด็กกระตือรือร้น ได้ตอบ และทำกิจกรรมจนสำเร็จ

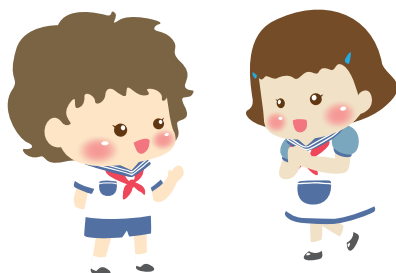
อุปกรณ์/สื่อการสอน

-

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

เด็กอายุ 2-3 ปี	เด็กอายุ 3-5 ปี
1. ครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน	1. ครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูบอกชื่อสัตว์ 1 ชนิด ต่อเด็ก 1 กลุ่ม เช่น นก สุนัข โดยทุกกลุ่มจะได้ชื่อสัตว์ต่างชนิดกัน	2. ครูบอกชื่อสัตว์ 1 ชนิด ต่อเด็ก 1 กลุ่ม โดยทุกกลุ่มจะได้ชื่อสัตว์ต่างชนิดกัน
3. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกันคิด ทำทางและเสียงร้องของสัตว์ชนิดนั้น โดยไม่ให้เพื่อนกลุ่มอื่นรู้	3. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกัน คิดทำทางและเสียงร้องของสัตว์ ชนิดนั้น โดยไม่ให้เพื่อนกลุ่มอื่นรู้
4. หลังจากนั้นครูให้เด็กแต่ละกลุ่ม ผลัดกันออกมาหน้าชั้น เพื่อแสดง ทำทาง และส่งเสียงสัตว์ให้เพื่อนๆ กลุ่มอื่นทาย	4. หลังจากนั้นครูให้เด็กแต่ละกลุ่ม ผลัดกันออกมาหน้าชั้น เพื่อแสดง ทำทาง และส่งเสียงสัตว์ให้เพื่อนๆ กลุ่มอื่นทาย

เด็กอายุ 2-3 ปี	เด็กอายุ 3-5 ปี
5.เมื่อมีเด็กทนายชื่อสัตว์ ครูย้อนถามเด็กกลุ่มที่แสดงว่าที่เพื่อนตอบมาถูกต้องหรือไม่ หากตอบถูกให้เด็กช่วยกันปรบมือ แต่ถ้าตอบผิด ให้กลุ่มที่ออกมาหน้าชั้น แสดงท่าทาง พร้อมส่งเสียงสัตว์ให้เพื่อนดูอีกครั้ง	5.เมื่อมีเด็กทนายชื่อสัตว์ ครูย้อนถามเด็กกลุ่มที่แสดงว่าที่เพื่อนตอบมาถูกต้องหรือไม่ หากตอบถูกให้เด็กช่วยกันปรบมือ แต่ถ้าตอบผิด ให้กลุ่มที่ออกมาหน้าชั้น แสดงท่าทาง พร้อมส่งเสียงสัตว์ให้เพื่อนดูอีกครั้ง
6.ให้เด็กๆ ทายจนกว่าจะถูก ถ้าหากเด็กไม่สามารถทายได้ ครูจึงค่อยเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้กับเด็ก	6.ให้เด็กๆ ทายจนกว่าจะถูก ถ้าหากเด็กไม่สามารถทายได้ ครูจึงค่อยเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้กับเด็ก
	7.เมื่อเด็กๆ ตอบถูก หรือครูเฉลยคำตอบที่ถูกต้องแล้ว ให้ครูถามคำถามที่เกี่ยวกับสัตว์ชนิดนั้น เช่น (ชื่อสัตว์....) มีกี่เท้า (ชื่อสัตว์....) กินอะไรเป็นอาหาร ให้ครูกระตุ้นถาม เพื่อให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

แผนกิจกรรมที่ 3

กรอกน้ำใส่ขวด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะทำกิจกรรมร่วมกับเด็กคนอื่นๆ ได้
2. เพื่อให้เด็กพัฒนาการเรียนรู้กฎกติกา การยอมรับคำอธิบายเมื่อไม่ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ

อุปกรณ์/สื่อการสอน

- ขวดน้ำ
- แก้วน้ำ
- น้ำใส่ผสมอาหารเป็นสีต่างๆ
- กะละมังใส่น้ำ

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ครูสาธิตวิธีการเล่น โดยใช้แก้วตักน้ำกรอกใส่ขวดพร้อมทั้งชี้แจงกติกาในการเล่นให้ชัดเจนว่า “วันนี้เราจะมาเล่นเกมกรอกน้ำใส่ขวดกันนะคะ โดยทีมที่กรอกน้ำได้มากที่สุดจะได้รับรางวัล”

3. จากนั้นให้เด็กแต่ละกลุ่มยืนเข้าแถวเป็นกลุ่มๆ แล้วใช้แก้วตักน้ำกรอกใส่ขวด โดยให้เวลาคนละ 20 วินาที โดยเด็กที่กรอกน้ำเสร็จแล้วให้ไปต่อท้ายแถวเพื่อรอกรอกน้ำจนกว่าจะหมดเวลา 5 นาที ที่สำคัญคือ เด็กทุกคนต้องได้กรอกน้ำ

4. ให้เด็กแต่ละกลุ่มนำขวดที่ใส่น้ำแล้วมาวางเรียงหน้าชั้น
5. ครูเปรียบเทียบปริมาณน้ำที่ต่างกัน แล้วบอกผลว่ากลุ่มไหนที่กรอกน้ำได้ปริมาณมากที่สุดและกลุ่มที่ได้ปริมาณน้ำรองลงมาจนถึงระดับน้อยที่สุด

6. ครูมอบดาว (หรือรางวัลอื่นๆ ตามความเหมาะสม) ให้กับกลุ่มที่กรอกน้ำได้มากที่สุด 3 อันดับ โดยรางวัลที่ให้อาจจะต้องแตกต่างกันในแต่ละอันดับ

7. ครูอธิบายให้เด็กทุกคนฟังว่า “เวลาที่เร เล่นเกมเป็นธรรมดาที่มีคนแพ้ คนชนะ”

7.1 สำหรับกลุ่มที่ได้รับรางวัลครูพูดว่า “ครูขอชื่นชมทุกคนที่ได้รางวัล การที่หนูกรอกน้ำได้มาก เป็นเพราะทุกคนในกลุ่มช่วยกัน แต่อย่าไปล้อหรือพูดอวดเพื่อนที่ไม่ได้รางวัล เพราะจะทำให้เพื่อนเสียใจ”

7.2 ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับรางวัลครูพูดว่า “แม้ว่าครั้งนี้หนูจะไม่ได้รับรางวัลก็ไม่ต้องเสียใจนะคะ คราวหน้าถ้าหนูพยายามและช่วยกันหนูก็มีโอกาสที่จะได้รับรางวัลเหมือนเพื่อนๆ และก็ไม่ต้องไปแย่งของเพื่อนเพราะจะทำให้เพื่อนเสียใจ”

แผนกิจกรรมที่ 4

ใครทำนมหก?

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กกล้าบอกเรื่องที่ตนเองทำผิดพลาด
2. เพื่อให้เด็กบอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้
3. เพื่อให้เด็กกล้าพูด กล้าคุย ตอบกลับผู้อื่น

อุปกรณ์/สื่อการสอน

- นิทาน เรื่อง ใครทำนมหก?

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

เด็กอายุ 2-3 ปี	เด็กอายุ 4-5 ปี
1.คุณครูเล่านิทานเรื่อง ใครทำนมหก? ให้เด็กๆ ฟัง	1. คุณครูเล่านิทานเรื่อง ใครทำนมหก? ให้เด็กๆ ฟัง
2.เมื่อเล่านิทานจบ คุณครูถามเด็กๆ ว่า “ถ้าเด็กๆ ทำนมหก จะบอกคุณครูไหมคะ” (คุณครูพยายามกระตุ้นให้เด็กตอบคำถาม)	2. เมื่อเล่านิทานจบ คุณครูถามเด็กๆ ว่า “ถ้าเด็กๆ เป็นหนูแก้วที่ทำนมหก หนูจะบอกคุณครูไหมคะ” (คุณครูพยายามกระตุ้นให้เด็กตอบคำถาม)
3.คุณครูพูดสรุปกิจกรรมว่า “เด็กดีต้องกล้ายอมรับผิด”	3. คุณครูพูดคุยกับเด็กในประเด็นคำถามดังต่อไปนี้ “ถ้าหนูทำงานแตก หนูจะอย่างไร” - ถ้าเด็กตอบคำถามในลักษณะที่ปิดบังความผิด ให้ครูพูดอธิบายถึงความเสียหายที่เกิดจากการปิดบังนั้น เช่น “ถ้าหนูแอบเอาจานที่แตกไปทิ้ง หนูอาจจะโดนจานบาด และเศษจานที่หลงเหลืออยู่อาจจะบาดเท้าของหนูและคนอื่นได้” - ถ้าเด็กยอมรับผิดให้คุณครูชื่นชมและบอกว่า “เด็กดีต้องกล้ายอมรับผิด และความผิดสามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้”
	4.หลังจากนั้นคุณครูพูดคุยกับเด็กในประเด็นการกล้าที่จะบอกในสิ่งที่ตนเองต้องการ เช่น อยากช่วยครูแจกนม ขออนุญาตเข้าห้องน้ำ ยกมือตอบคำถาม เป็นต้น คุณครูบอกกับเด็กว่าเป็นสิ่งที่ควรทำ และน่าชื่นชม

นิทาน เรื่อง ใครทำนมหก?

หนูแก้วมาโรงเรียนแต่เช้ามีเพื่อนมากมาย พอตอนสายคุณครูแจกนมคนละ 1 แก้วให้เด็กทุกคนดื่ม เด็กทุกคนดื่มมนมกันอร่อย

ทันใดนั้นหนูแก้วได้ยินเสียงเพื่อนเรียก “หนูแก้วมาเล่นด้วยกันเร็ว” หนูแก้วจึงรีบวิ่งไปหาเพื่อนโดยไม่ทันได้ระวังว่ามีแก้วนมตั้งอยู่ตรงหน้า **พลั้ง!** เสียงแก้วนมตกแตก นมหกทั่วพื้น หนูแก้วรู้สึกตกใจ กลัวเพื่อนและครูเห็น หนูแก้วจึงรีบวิ่งออกไปหลบที่มุมหลังห้อง

ในขณะที่หนูแก้วหลบอยู่ ได้ยินเสียงร้อง “โธ้ย!” และพบว่าต๋อยดิ่ง สิ้นหล่นล้มอยู่ที่พื้น ไม่นานนักคุณครูก็เดินเข้ามาในห้อง และช่วยพยุงต๋อยดิ่งให้ลุกขึ้น แล้วถามว่า “เกิดอะไรขึ้นคะ”

ต๋อยดิ่งบอกว่า “ใครไม่รู้ทำนมหกไว้ หนูเลยลื่นล้ม”

คุณครูถามเด็กทุกคนว่า “ใครทำนมหกคะ” เงียบกริบ ไม่มีใครตอบ คำถามคุณครู ทันใดนั้นเอง คุณครูสังเกตเห็นหนูแก้วหลบอยู่หลังห้อง ครูจึงเดินเข้าไปหาและถามหนูแก้วว่า

“หนูแก้วรู้ไหมว่าใครทำนมหกคะ” หนูแก้วไม่กล้าตอบแล้วร้องไห้โฮออกมา คุณครูจึงถามอีกครั้งว่า “หนูแก้วทำนมหกใช่ไหมคะ” หนูแก้วพยักหน้ารับ ครูจึงพูดว่า “ไม่เป็นไรค่ะ ดีแล้วที่หนูกล้ายอมรับผิด ทุกคนทำผิดกันได้ แต่ถ้าหนูแก้วรีบบอกคุณครูตั้งแต่แรก ต๋อยดิ่งก็จะไม่ลื่นล้มและเจ็บตัว”

ครูถามต่อว่า “หนูแก้วส่งสารต๋อยดิ่งไหมคะ”

หนูแก้วตอบว่า “ส่งสารค่ะ หนูขอโทษ คราวหน้าถ้าหนูทำผิดหนูจะรีบบอกครูค่ะ”

คุณครูกอดและชมเชยหนูแก้วแล้วพูดว่า “ดีมากคะ เด็กดีต้องกล้ายอมรับผิด”

คู่มือจัดการกิจกรรมเสริมสร้างชีวิตเด็กปฐมวัย
สำหรับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

แผนกิจกรรมด้านสุข

แผนกิจกรรมที่ 1 เราทำได้

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เด็กเกิดความพึงพอใจในผลงานของตัวเอง

อุปกรณ์/สื่อการสอน

- กระดาษ A4
- สีน้ำ (สำหรับเด็กอายุ 2-3 ปี)
- กระดาษสีต่างๆ (สำหรับเด็กอายุ 4-5 ปี)
- กาว (สำหรับเด็กอายุ 4-5 ปี)
- ดินสอสี

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

เด็กอายุ 2-3 ปี	เด็กอายุ 4-5 ปี
1. คุณครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-7 คน นั่งล้อมวงเป็นวงกลม	1. คุณครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-7 คน นั่งล้อมวงเป็นวงกลม
2. คุณครูแจกกระดาษ A4 ให้เด็กๆ คนละ 1 แผ่น พร้อมทั้งวางสีน้ำไว้ตรงกลางวง	2. คุณครูแจกกระดาษ A4 ให้เด็กๆ คนละ 1 แผ่น พร้อมทั้งวางกระดาษสีต่างๆ และกาว ไว้ตรงกลางวง
3. คุณครูบอกเด็กว่า “วันนี้เราจะมาทำงานศิลปะกัน ให้เด็กๆ เอานิ้วของตัวเองจุ่มลงในถาดสีแล้วนำมาวาดเป็นรูปสัตว์อะไรก็ได้ คุณครูจะให้เวลาเด็กๆ ทุกคน 10 นาที นะคะ”	3. คุณครูบอกเด็กว่า “วันนี้เราจะมาทำงานศิลปะกัน คุณครูจะให้วาดรูปสัตว์อะไรก็ได้ 1 อย่าง ลงในกระดาษ และให้เด็กๆ ฉีกกระดาษสีมาแปะลงในภาพที่เด็กๆ วาด นะคะ”
4. หลังจากที่เด็กวาดเสร็จ คุณครูบอกเด็กให้นำผลงานที่ทำเสร็จแล้วมาให้เพื่อนดูหน้าชั้น โดยที่ให้คุณครูบอกเพื่อนเกี่ยวกับสิ่งที่วาดว่า “วาดรูปอะไร”	4. หลังจากที่เด็กวาดเสร็จ คุณครูบอกเด็กให้นำผลงานที่ทำเสร็จแล้วมาให้เพื่อนดูหน้าชั้น โดยที่ให้คุณครูบอกเพื่อนเกี่ยวกับสิ่งที่วาดว่า “วาดรูปอะไร”
5. คุณครูให้เพื่อนๆ ในห้องปรบมือชมเชย และครูให้เด็กนำผลงานของตัวเองไปติดบริเวณที่ครูกำหนดให้	5. คุณครูให้เพื่อนๆ ในห้องปรบมือชมเชย และครูให้เด็กนำผลงานของตัวเองไปติดบริเวณที่ครูกำหนดให้

แผนกิจกรรมที่ 2

ฉันคือปูลม

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เด็กเกิดความพึงพอใจในตัวเอง

อุปกรณ์/สื่อการสอน

- นิทานอีคิวเรื่อง “ฉันคือปูลม” (จัดทำโดยกองสุขศึกษากระทรวงสาธารณสุข สามารถ download ได้จาก youtube http://www.youtube.com/watch?v=_U0j6h4_IZM)

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูเกริ่นนำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการถามเด็กว่า “เด็กๆ เคยเห็นปูไหมคะ” “ปูมีรูปร่างยังไง” หลังจากถามเด็กแล้วครูให้เด็กดูรูปปูหรือครูวาดรูปปูให้เด็กดู
2. ครูบอกเด็กว่าวันนี้มีนิทานมาเล่าให้ฟังเรื่อง “ฉันคือปูลม”
3. หลังจากเด็กดูนิทานจบ ครูถามเด็กๆ ว่า “เด็กๆ บอกครูได้ไหมคะว่าเป็นปูลมตัวยังไง” และ “ถ้าเป็นน้อง..(ชื่อเด็ก)..บอกได้ไหมว่า...(ชื่อเด็ก)...แก่งังไงบ้าง” ครูอาจยกตัวอย่าง เช่น ช่วยแม่เก็บของได้ ร้องเพลงได้ ระบายสีสวย วาดรูปเก่ง เป็นต้น
4. ครูสรุปสาระสำคัญที่ได้จากนิทานว่า “ทุกคนมีสิ่งดีในตัวเอง ดังนั้นให้เราพอใจในสิ่งที่ตัวเองมี” และเด็กทุกคนปรบมือให้ตัวเอง

แผนกิจกรรมที่ 3 กอดนี้ดีที่สุด

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เด็กเรียนรู้วิธีการแสดงออกความรักที่เหมาะสม

อุปกรณ์/สื่อการสอน

-

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. คุณครูให้เด็กจับคู่กัน คุณครูร้องเพลง “กอดกัน” โดยใช้ทำนองของเพลง “สวัสดี” พร้อมทำท่าทางประกอบเพลงให้เด็กดู
2. หลังจากที่ทำท่าทางประกอบแล้ว ครูสาธิตท่ากอดแบบต่างๆ ได้แก่ กอดแน่นๆ กอดกระต๊อกระตัก และกอดโยกเยก
3. ครูบอกให้เด็กสลับคู่กัน และเปลี่ยนคำสั่งการกอดไปเรื่อยๆ
4. หลังจากนั้นคุณครูให้เด็กทุกคนมานั่งรวมกัน เพื่อสรุปกิจกรรมดังนี้
 - 4.1 คุณครูพูดว่า “การกอดเป็นการแสดงความรักกับผู้อื่น เด็กๆ อยากกอดใครบ้างคะ (คุณครูให้เด็กทุกคนมีโอกาสดตอบ)
 - 4.2 วันนี้คุณครูอยากให้เด็กๆ กลับไปกอดคนที่หนูรัก (คุณครูอาจทำจดหมายเพื่อสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการทำกิจกรรม “กอดนี้ดีที่สุด” เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการแสดงความรักต่อเด็กด้วยการกอด

เพลง กอดกัน
สวัสดี สวัสดี
เธอ กับฉัน
วันนี้เรามาพบกัน
พบกัน กอดหนึ่งที

ตัวอย่าง จดหมายถึงผู้ปกครอง

สวัสดีค่ะ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ปกครอง น้อง.....
วันนี้คุณครูกับน้องได้ร่วมกันทำกิจกรรม
“กอดนี้ดีที่สุด” เพื่อให้น้องเรียนรู้วิธีการแสดงออกความรัก
ที่เหมาะสมและสามารถแผ่แผ่ความรักให้คนอื่น โดยได้มอบหมาย
ให้น้องกลับไปกอดคนที่บ้าน “คุณพ่อคุณแม่อย่าลืมกอด
น้องแน่นๆ ด้วยนะคะ”

แผนกิจกรรมที่ 4

รถเมล์มาแล้ว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

2. เพื่อพัฒนาภาษา ฟังคำสั่ง ข้อตกลงและปฏิบัติตามได้

3. เพื่อพัฒนาทักษะด้านสังคม การปรับตัวและความร่วมมือกัน

ในกลุ่ม

อุปกรณ์/สื่อการสอน

- กลองกระดาดที่บรรจุของเล่น
- สิ่งของที่ใช้สำหรับเป็นเครื่องกีดขวาง

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

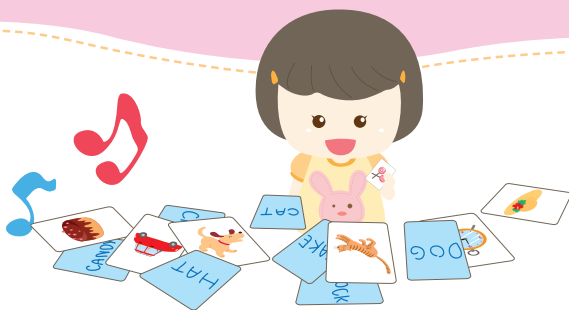
1. ครูจัดเตรียมสถานที่ จัดเตรียมสิ่งของ เพื่อจะนำมาวางเป็นถนน และมีสิ่งกีดขวางต่างๆ
2. ครูนำอุปกรณ์ทั้งหมดออกมาให้เด็กดู แล้วถามเด็กว่า “เด็กๆ ลองดูซิคะ วันนี้ครูมีอะไรมาให้เล่น ในกล่องนี้มีอะไรบ้างเอ่ย (ครูให้เด็กช่วยตอบ และครูบอกว่าของเล่นชิ้นนี้คืออะไร)”
3. ครูชวนเด็กเล่นเป็นคนขับรถเมล์พาของเล่นไปเที่ยวโดยจัดห้องเป็นถนนจำลอง มีสิ่งของเป็นเครื่องกีดขวางทาง
4. ครูแบ่งเด็กเป็นกลุ่มๆ ละ 4-5 คนเกาะเอวกัน แต่ละกลุ่มเป็นรถหนึ่งคัน และลากกล่องที่ใส่ของเล่นไปตามเส้นทางที่กำหนดไว้ โดยมีกติกาคืออย่าให้ของเล่นหล่นออกจากกล่อง และระวังอย่าชนสิ่งกีดขวางที่วางไว้
5. เมื่อเด็กทำได้แล้ว ให้เด็กจัดวางสิ่งกีดขวางใหม่ด้วยตนเอง แล้วให้เด็กผลักหรือลากกล่องอีก โดยสามารถปรับเปลี่ยนกฎกติกาเพิ่มเติมได้ เช่น การวางสิ่งกีดขวางมากขึ้น เป็นต้น

อย่าลืมให้เด็กช่วยกันเก็บของเล่นเข้าที่ให้
เรียบร้อยนะคะ ฝึกความมีวินัยและรู้จัก
ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยค่ะ

แผนกิจกรรมที่ 5

คล่าจับคู่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะด้านสังคม อารมณ์ ชื่นชมตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้เกิดความสนุกสนานร่าเริง และสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

อุปกรณ์/สื่อการสอน

- สิ่งของ เช่น ลูกบอล รถเด็กเล่น ตุ๊กตา ช้อน เป็นต้น
- ถุงผ้าทึบ หรือกล่องที่เจาะเป็นช่องให้ใส่มือลงไปหยิบของได้

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูเตรียมถุงผ้าทึบ หรือกล่องที่เจาะเป็นช่องให้ใส่มือลงไปหยิบของได้เพื่อนำมาใส่ของที่ต้องการจะให้เด็กทาย

2. เลือกสิ่งของ 1 ชิ้นแบบเดียวกับที่มีอยู่ในถุง วางบนโต๊ะ เช่น รถลูกบอล

3. จากนั้นให้เด็กล้วง คลำของในถุง โดยไม่ให้เห็นสิ่งของ โดยให้เด็กต่อแถวหยิบของเพื่อช่วยให้ได้รู้จักจรรอคอย

4. ครูให้เด็กหยิบของที่อยู่ในถุง โดยมีคำสั่งว่า “ครูจะให้หนูหยิบของที่เหมือนกับสิ่งที่หนูเห็นบนโต๊ะนี้มาให้ครูนะคะ”

5. ชมเชยเด็กเมื่อเด็กหยิบสิ่งของที่ถูกต้อง และให้เพื่อนปรบมือให้ ถ้าเด็กหยิบผิดครูให้ออกาสเด็กเล่นใหม่ จนกระทั่งเด็กสามารถเลือกของได้ถูกต้อง

6. เสริมกิจกรรม ล้างมือ ทำความสะอาด

การประยุกต์ใช้กิจกรรม

ครูอาจเปลี่ยนสิ่งของเป็นอะไรก็ได้ที่เด็กสนใจ หรือครูต้องการเพิ่มทักษะให้แก่เด็ก เช่น ตุ๊กตาสัตว์ชนิดต่างๆ แต่ต้องเป็นวัสดุที่ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก

แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กจากการทำกิจกรรม

พัฒนาอึดใจเด็ก 3-5 ปี

(ทางเลือกสำหรับครูใช้ในการติดตามอึดใจเด็กเมื่อต้องการพัฒนาเด็กด้วยแผนกิจกรรมต่าง ๆ)

ชื่อ-สกุล.....ชื่อเล่น.....

อายุ.....ปี ครูผู้ดูแลเด็ก.....

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ใน ☐ ที่เด็กสามารถทำได้ หลังจากได้มีการทำกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แล้วอย่างน้อย 3 - 6 เดือน เพื่อติดตามความก้าวหน้าของเด็ก

ดี	เก่ง	สุข
รู้จักอารมณ์ ☐ สามารถบอกความรู้สึกและแสดงออกทางอารมณ์ได้ถูกต้องเมื่อถูกถาม ☐ เมื่อถูกขัดใจไม่พอใจหรือเสียใจจะไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงต่อตนเองผู้อื่น	กระตือรือร้น/สนใจใฝ่รู้ ☐ ร่วมมือและสนใจทำกิจกรรม ☐ ตั้งใจฟังเมื่อคุณครูสอน ☐ สามารถทำกิจกรรมจนเสร็จ	มีความพึงพอใจ ☐ แสดงความรู้สึกพอใจ/ดีใจที่ผู้ใหญ่ชมเชย ☐ เอาผลงานที่ทำสำเร็จมาให้ผู้ใหญ่ดู

ดี	เก่ง	สุข
มีน้ำใจ ☐ แบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่น ☐ เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น	การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ☐ สามารถทำกิจกรรมร่วมกับเด็กคนอื่นๆ ได้ ☐ เมื่อไม่สามารถได้ในสิ่งที่ต้องการสามารถเล่นหรือหาสิ่งอื่นทดแทนได้ ☐ ยอมรับคำอธิบายเมื่อไม่ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ	อบอุ่นใจ ☐ รู้จักเผื่อแผ่ความรักให้คนอื่น เช่น การกอดหรือปลอบ
การรู้ว่าอะไรถูก/ผิด ☐ หยุดการกระทำที่ไม่ดี เมื่อผู้ใหญ่ห้าม ☐ บอกขอโทษหรือแสดงท่าที่ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าทำผิด ☐ ให้อภัยผู้อื่นเมื่อผู้อื่นให้อภัย ☐ อดทนได้ รอคอยได้ (เช่น รู้จักต่อคิว ไม่กรีดร้องเมื่อโดนขัดใจ)	การกล้าพูด กล้าบอก ☐ กล้าบอกเรื่องที่ตนเองทำผิดพลาด ☐ บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้ ☐ กล้าพูด กล้าคุย ทักทาย ตอบกลับผู้อื่น	ความสนุกสนานร่าเริง ☐ ร่วมเล่นสนุกสนานกับคนอื่นๆ ได้ ☐ แสดงอารมณ์ร่วมสนุกตามไปกับสิ่งที่เห็น เช่น ร้องเพลง กระโดดโลดเต้น หัวเราะเฮฮา

คำแนะนำ : ข้อมูลที่ได้สะท้อนถึงพฤติกรรมของเด็กในแต่ละองค์ประกอบของอีคิว ไม่ได้เป็นการตัดสินความผิดปกติของเด็กแต่อย่างใด

กิจกรรม บูรณาการ

เพื่อเสริมสร้าง ความฉลาดทาง อารมณ์เด็กปฐมวัย

กิจกรรมบูรณาการ คือ กิจกรรมที่ทำร่วมกับกิจวัตรประจำวัน
ของเด็ก นอกเหนือจากการเรียนตามปกติ หากทำได้เป็นประจำ จะกลายเป็น
ลักษณะนิสัยที่ดีด้านอีคิวของเด็ก

การเสริมสร้างอีคิวเด็กผ่านกิจกรรมบูรณาการอาจทำได้โดย

- ✿ การฝึกทักษะทางสังคม การทักทายผู้อื่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่น
- ✿ การกำหนดเป็นกฎระเบียบของห้องเรียนหรือศูนย์ เช่น การเข้าแถว
การตรงต่อเวลา การเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จแล้ว ห้ามรังแกกัน
หรือทำเพื่อนเจ็บ ห้ามหยิบของของคนอื่น หากจะหยิบของของคนอื่น
ต้องขออนุญาตเจ้าของก่อน
- ✿ การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้เด็ก เช่น เด็กต้องช่วยเหลือตัวเอง
ตามวัย กินข้าวเอง ล้างมือและแปรงฟันเอง
- ✿ การเล่นิทานตัวอย่างที่ดี และไม่ดี
- ✿ การอยู่ร่วมกันและช่วยเหลือ เช่น จับคู่ดูแลกันและกัน พี่ช่วยน้อง
- ✿ กิจกรรมตามประเพณีวัฒนธรรม ศาสนา เช่น ทำบุญ ทำทาน
- ✿ กิจกรรมโครงการพิเศษอื่นๆ เช่น การบริจาคของช่วยเหลือผู้ประสบ
อุทกภัย การออมเงินของเด็ก

ตัวอย่างกิจกรรมบูรณาการ

1. ความรักความอบอุ่น

เด็กหลายคนขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ ทำให้เด็กไม่แน่ใจว่าพ่อแม่รักหรือไม่ ไม่มีความสุข ครูสามารถเติมเต็มความรักความอบอุ่นให้เด็กทุกคนทุกวันตั้งแต่เช้าที่เด็กมาโรงเรียน โดยครูที่มารับเด็ก ให้เด็กสวัสดีผู้ปกครอง ผู้ปกครองกอดเด็ก เด็กสวัสดีครูและครูกอดเด็ก เด็กที่ได้รับการรักจะรู้จักรักคนอื่นและเห็นอกเห็นใจคนอื่น อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการมีอีคิวและจิตใจที่ดีงาม

2. การฝึกความมีระเบียบวินัย

ความมีระเบียบวินัย จะช่วยให้เด็กรู้จักอดทน รอได้ ควบคุมความรู้สึก ความต้องการของตัวเองได้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการควบคุมตนเองให้มีวินัย ไม่ทำสิ่งที่ผิดกฎระเบียบ และจากหลักฐานงานวิจัยพบว่าการอดได้รอได้ ควบคุมตัวเองได้ จะนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคต ตัวอย่างการฝึกความมีระเบียบวินัย เช่น

1. การเข้าแถว เช่น เข้าแถวตึมน้ำ รับขนม ครูสามารถช่วยให้เด็กใหม่รู้จักเข้าแถวได้โดย

- ✿ ครูร้องเพลงเพื่อชักชวนให้เด็กสนใจมาเข้าแถว
- ✿ เด็กบางคนไม่สนใจมาเข้าแถวหรือแซงคิว ครูอาจไม่让孩子ทำสิ่งที่ชอบหรือตัดสิทธิ์เพื่อเป็นการลงโทษ เช่น บอกว่าใครไม่เข้าแถวครูจะไม่ให้ไปเล่นที่สนามนะคะ
- ✿ สำหรับนักเรียนใหม่การฝึกเข้าแถวต้องใช้เวลาอย่างน้อย 1-3 เดือน ต่อไปเมื่อครูร้องเพลงนักเรียนจะมาเข้าแถวเอง ส่วนเด็กที่ยังไม่มาเข้าแถวตามที่ครูบอก ครูเข้าไปพูดคุยกับเด็กที่ไม่มาเข้าแถว เช่น หนูอยากเป็นเด็กดีไหม เด็กดีต้องมาเข้าแถวนะจ๊ะ
- ✿ หลังจากนั้นครูสามารถพาเด็กออกนอกโรงเรียนโดยครูควรเตรียมเด็กก่อนออกนอกสถานที่ เช่น บอกว่าเมื่อออกไปนอกโรงเรียนให้เด็กเดินเรียงกันชิดขอบในทางเท้าเพื่อความปลอดภัย

2. การฟังนิทาน เด็กชอบฟังนิทาน แต่เด็กๆ มักจะพูดคุยกัน ทำให้ครูเล่านิทานไม่ได้ ครูอาจบอกเด็กว่า หากเด็กยังไม่นิ่ง หนังสือนิทานของครูจะเปิดไม่ได้ เด็กอยากฟังนิทานก็จะนั่งเงียบ รอครูเล่านิทาน

3. ฝึกเป็นผู้ผู้นำและผู้ตาม การทำงานกลุ่มโดยมีผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่ม และมีผู้ตาม จะทำให้เด็กที่เอาแต่ใจตนเอง ได้คิดถึงคนอื่นบ้าง และยอมอดทนรอคอยได้

3. การมีน้ำใจ

เด็กวัยนี้บางคนยังไม่รู้จักแบ่งปัน หรือช่วยเหลือคนอื่น ครูควรจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสช่วยเหลือคนอื่น เช่น เพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการให้เด็กช่วยเหลือเพื่อน/น้องที่ทำบางอย่างไม่ได้ เช่น อ้วนมากก้มลงหยิบของเองไม่ได้ กลัดกระดุมไม่เป็น ยังผูกเชือกรองเท้าไม่ได้ เป็นต้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- ❁ เลือกเด็กที่เคยอาสาช่วยเหลือเพื่อนมาก่อน หรือเด็กที่ช่วยเหลือตัวเองได้ จับคู่กับเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ ทำสิ่งต่างๆ เช่น ล้างมือ แปรงฟัน โดยต้องอยู่ในการดูแลของครู
- ❁ ครูกล่าว “ขอบคุณ” เด็กที่ช่วยเหลือคนอื่นและชมเชยให้เพื่อนๆ ในชั้นเรียนฟังว่าเป็นคนมีน้ำใจ จะเป็นการจูงใจให้เพื่อนๆ แสดงน้ำใจกับคนอื่นๆ

เด็กที่ช่วยเหลือตนเองได้แล้ว ต้องถือเป็นหน้าที่ให้ช่วยเหลือตนเอง โดยไม่ต้องให้เพื่อนช่วย บางห้องเรียนที่เด็กมีความพร้อม ครูอาจจับคู่เด็กเพื่อให้ช่วยเหลือดูแลกันและกัน ในเรื่องต่างๆ ไป เช่น การรับประทานอาหาร การเก็บของส่วนตัว เป็นต้น

4. การเสริมสร้างสมาธิในเด็ก

เป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียน โดยให้เด็กควบคุมตนเองด้วยการนั่งสมาธิช่วงเวลาสั้นๆ เพื่อให้เด็กนั่ง หากเด็กนั่งครูก็จะสามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีขึ้น ถ้าฝึกทำสมาธิทุกวันจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ และฟังครูได้ดี การนั่งสมาธิในเด็กปฐมวัยมีขั้นตอน ดังนี้

- ✿ ให้เด็กทุกคนนั่งขัดสมาธิกับพื้น บอกเด็กว่า “เราจะมานั่งสมาธิกัน” ครูให้เด็ก 1 คนมาเป็นตัวอย่างหน้าชั้นเรียน
- ✿ ครูบอกให้เด็กทุกคนหลับตา ครูพูดช้าๆ ด้วยอารมณ์สงบว่า “หลับตา 1 หลับตา 2 หลับตา 3 (ไม่เกิน 5)”
- ✿ ครูดูว่าเด็กส่วนใหญ่ทำตามที่บอกหรือไม่ (เด็กในห้องเรียนอาจมีอายุต่างกัน เด็กบางคนไม่สบาย ให้เด็กส่วนใหญ่ทำตามก็พอแล้ว ครั้งต่อไปเด็กคนอื่นๆ ที่เหลือจะทำตามได้เอง) เมื่อทำสมาธิเสร็จแล้วครูให้คำชมเชย “เด็กๆ นั่งสมาธิเก่งจังเลย”
- ✿ เมื่อเด็กเริ่มทำได้ดีขึ้น ครูให้เด็กนั่งสมาธิก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นั่งสมาธินาน 2-3 นาที
- ✿ เมื่อเด็กเลื่อนชั้นเรียนสูงขึ้น ครูควรให้เด็กนั่งสมาธิอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เด็กนั่งได้นานขึ้น และเป็นผลดีต่อการเรียนต่อไป

5. การเสริมสร้างความสนใจใฝ่รู้

ความสนใจใฝ่รู้ เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เด็กอยากเล่าเรียน หัวใจสำคัญของการกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ของเด็กคือ การตั้งคำถามนำคิด เพื่อให้เด็กได้ติดตามหาคำตอบและค้นหาความรู้ ครูอาจจัดกิจกรรมบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสนใจใฝ่รู้ของเด็กโดย

1. **เล่านิทาน** นิทานเป็นสื่อที่เด็กทุกคนชอบ นิทานช่วยกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ของเด็กได้เป็นอย่างดี เด็กปฐมวัยที่สนใจการเล่านิทานเมื่อเข้าสู่วัยเรียนจะสนใจการอ่านและเรียนหนังสือได้ดี ครูอาจตั้งคำถามกระตุ้นความคิดเพื่อการสนใจใฝ่รู้เพิ่มเติม เช่น เด็กๆ อยากรู้ไหมทำไมเต่าถึงชนะกระต่ายได้

2. **การให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง** เช่น การให้เด็กสัมผัสไข่แต่ละชนิด และอาจทำให้เด็กตื่นเต้นด้วยการ ทำไข่แตก เพื่อดูว่าในเปลือกไข่นั้นมีอะไร นอกจากนี้เด็กที่อยากรู้อยากเห็น ครูอาจให้เด็กแกะ ไข่ ถอดชิ้นส่วนต่างๆ ทั้งนี้ต้องไม่เป็นอันตรายและควรอยู่ในสายตาของครู

3. **ให้เด็กได้เป็นอิสระ** ลองหาคำตอบเอง ทดลองทำเองในสิ่งที่ไม่เป็นอันตราย โดยครูไม่ปิดกั้น เช่น เมื่อไปเที่ยวสวนให้เด็กได้ลองสัมผัสหรือเก็บดอกไม้ ผลไม้ แล้วครูช่วยอธิบายเพิ่มเติมความรู้ให้ว่าสิ่งที่เด็กสัมผัสหรือเห็นนั้น คืออะไร

4. **เล่าประวัติของคนที่มีชื่อเสียง** เช่น นักวิทยาศาสตร์ ผู้ที่มีผลงานสร้างสรรค์ให้เด็กฟัง เพื่อจูงใจให้เด็กสนใจอยากรู้อยากมากขึ้น

6. ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ

เด็กที่ปรับตัวได้ดี จะไม่แง ไม่อึด ไม่หนี และไม่มีความสุขสนุกสนาน แต่การปรับตัวของเด็กเล็กต้องอาศัยการช่วยเหลือของครูและพ่อแม่ ซึ่งครูสามารถช่วยให้เด็กปรับตัวได้ตั้งแต่วันแรกที่เข้ามาในศูนย์เด็กเล็กโดย

- ❁ ครูจำชื่อจริง ชื่อเล่นของเด็กใหม่ เมื่อพ่อแม่พาเด็กมาโรงเรียน ครูทักทายเพื่อสร้างความคุ้นเคย ชมเชยว่า “หนูน่ารัก” “หนูเก่งมาก”
- ❁ ช่วงแรกเด็กมักจะร้องไห้ไม่ยอมแยกจากพ่อแม่ ใช้วิธีรับตัวเด็กจากพ่อแม่แล้วพูดคุยกับเด็กว่า “ครูรอหนูอยู่” หากพ่อแม่ยังทำใจไม่ได้ เมื่อเห็นลูกร้องไห้ ครูควรทำความเข้าใจกับพ่อแม่โดยคุยว่า “คุณพ่อคุณแม่ต้องทำใจนะค่ะ” และเล่าประสบการณ์ที่ผ่านมาของเด็กคนอื่นๆ ให้ฟัง
- ❁ ครูคุยในภาพรวมของห้องเรียนว่า “เด็กที่รักพ่อแม่ต้องมาโรงเรียน เพราะพ่อแม่อยากให้หนูฉลาด เป็นคนเก่ง” ในห้องเรียนเมื่อเด็กเห็นเพื่อนไม่ร้องไห้เด็กก็มักจะหยุดร้อง

นอกจากนี้ ครูอาจจัดกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กรู้จักปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้แก่

1. การไปห้องสมุด อาจเป็นห้องสมุดประชาชน หรือห้องสมุดของโรงเรียนประถมศึกษา ก่อนไปครูควรเตรียมเด็ก โดยอธิบายวิธีการปฏิบัติตัวว่า ระหว่างเดินไปห้องสมุดต้องเดินเป็นแถว เมื่อเข้าไปในห้องสมุดต้องไม่พูดคุยกัน ก่อนหยิบหนังสือต้องดูก่อนว่าหนังสืออยู่ที่ไหน เมื่อหยิบมาอ่านแล้วต้องเก็บเข้าที่เดิม

2. การไปวัด ครูเตรียมเด็กก่อนไปวัด ระหว่างเดินไปวัดต้องเดินเป็นแถว เมื่อออกนอกโรงเรียน เด็กๆ ต้องเป็นเด็กดี เป็นเด็กเรียบร้อยจะได้ไม่เสียชื่อเสียงของโรงเรียน เด็กๆ ตักบาตรก็ต้องเข้าแถว ถูที่ไม้ใช้แล้วต้องเอาไปทิ้งถังขยะ หากเพื่อนยังไม่เสร็จต้องยืนคอยเพื่อนและคุณครู เมื่อพระสวดมนต์ต้องนั่งพนมมือตั้งใจฟัง ไม่พูดคุยกัน ไม่ลุกเดินไปมาหรือวิ่งเล่น

3. การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ที่น่าสนใจในพื้นที่ เช่น สวนผลไม้ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องอาชีพต่างๆ โดยครูต้องเตรียมเด็ก บอกเด็กถึงวิธีปฏิบัติตัวที่เหมาะสมก่อนไป เช่น ไปสวนผลไม้ เด็กๆ ต้องไม่เด็ดดอกไม้ ผลไม้ที่อยู่ตามต้น หรือเด็ดกิ่งไม้ ก่อนได้รับอนุญาต

4. **สอนการปฏิบัติตัวและมารยาทสังคม** คือการสอนให้เด็กรู้จักปฏิบัติตัว/พุดจา ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น ไปวัดต้องทำอะไรบ้าง ไปตลาดไปเดินห้างสรรพสินค้า ไปเยี่ยมเยียนผู้ใหญ่ สอนให้เด็กทำได้อย่างถูกต้อง เช่น การกราบพระ เมื่อพบผู้ใหญ่ต้องเข้าไปไหว้/สวัสดีพุดมีหางเสียง ค่ะ/ครับ พุดจาจะฉานรู้จักแนะนำตัวทั้งชื่อจริงชื่อเล่น จำชื่อคนให้แม่นเรียกให้ถูกต้อง กล่าวคำขอบคุณ/ยกมือไหว้ทุกครั้งที่ได้รับของจากผู้ใหญ่ ขอโทษเมื่อทำผิดต่อผู้อื่น เดินผ่านผู้ใหญ่ต้องก้มหลัง จะกลับต้องไปลาเจ้าของบ้าน เป็นต้น สอนการดำเนินชีวิตในบ้าน เช่น รับประทานอาหารแล้วต้องเก็บจาน แต่งตัวเอง ได้อย่างเรียบร้อย เล่นแล้วเก็บของเล่น จะใช้ของของคนอื่นต้องขออนุญาตก่อน อ่านหนังสือไม่ฉีกหรือเปิดแรงๆ ไม่เล่นสิ่งของที่มีอันตราย เช่น ปลั๊กไฟ มีด เมื่อเห็นผู้สูงอายุ พ่อแม่ผู้ปกครองหิวของ หรือทำงานหนัก ควรเข้าไปช่วยเหลือ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กมีทักษะที่ดีในการดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุข

7. การสนับสนุนให้เด็กกล้าพูดกล้าบอก

เด็กที่กล้าพูดกับผู้อื่น จะนำไปสู่การมีทักษะทางสังคมที่ดี เข้ากับคนอื่นได้

การฝึกให้เด็กกล้าพูดกล้าบอก อาจทำได้ทั้งรายบุคคลและในชั้นเรียน ทั้งนี้เป็นเรื่องที่ต้องทำบ่อยๆ

- ✿ สำหรับการฝึกรายบุคคล เด็กที่ไม่กล้าพูด หรือขี้อาย ครูควรชวนคุย ชวนทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคยก่อน เช่น ครูดึงดูดความสนใจเด็กด้วยการวาดรูป เด็กก็จะหันมาสนใจสิ่งที่ครูวาด แล้วครูก็เปลี่ยนไปคุยเรื่องที่เด็กสนใจ เด็กจะเริ่มไว้วางใจและคุยกับครูมากขึ้น ทำให้เด็กกล้าที่จะพูดมากขึ้น
- ✿ สำหรับการฝึกในชั้นเรียน ครูอาจให้เด็กออกมาเล่าหน้าชั้นเรียน เรื่องอะไรก็ได้ที่เด็กอยากเล่า สำหรับเด็กที่ไม่กล้าออกมา ครูควรกระตุ้นให้เด็กออกมาหน้าชั้นเรียนแล้วครูชวนพูดคุยเพื่อลดความตื่นเต้น หรือช่วยถามให้เด็กตอบหรือให้เด็กเล่าเรื่องจากภาพที่หน้าชั้นเรียน

ปัญหา

พฤติกรรมและอารมณ์ ที่พบบ่อยในเด็กปฐมวัย

โดยทั่วไปครูจะพบว่าเด็กบางคนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น
แกล้งเพื่อน แย่งของเพื่อน เล่นกับเพื่อนแรงๆ พุดไม่เพราะ พฤติกรรมเหล่านี้
นี้อาจเป็นเพราะเด็กต้องการต่อต้านหรือสนใจเรื่องอื่น ไม่สนใจสิ่งที่ครูสอน
 หากไม่แก้ไขเด็กจะคิดว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ และแก้ไขได้ยากเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

แนวทางการแก้ไขอาจต้องใช้วิธีการดูแลเด็กเป็นรายบุคคล ทำได้โดย

1. พูดคุยกับเด็ก เพื่อจูงใจให้ทำพฤติกรรมที่ดี และลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

- ✿ ก่อนพูดคุยกับเด็กควรอยู่ในสถานที่ที่เงียบ ไม่มีสิ่งดึงดูดความสนใจเด็กไปเรื่องอื่น
- ✿ เวลาพูดต้องสบตาเด็กเพื่อให้เด็กสนใจในสิ่งที่ครูพูด บอกเด็กถึงสิ่งที่ครูอยากให้เด็กทำ เช่น “ถึงเวลาที่ฉันอยากให้คุณเข้ามาเข้าแถวได้ไหมคะ ครูอยากให้นักเรียนห้องเรามีระเบียบวินัยที่ดี”
- ✿ บางเรื่องที่เด็กพอเข้าใจเหตุผลได้ให้พูดคุยกับเด็กตรงๆ จูงใจเด็กโดยบอกถึงผลดีผลเสียที่เด็กจะได้รับ เช่น “ถ้าหากหนูเล่นแรงเพื่อนจะเจ็บ ถ้าเป็นหนูหนูก็เจ็บเหมือนกัน”

2. จับถูกมากกว่าจับผิด เพิกเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่ดี เบี่ยงเบนความสนใจของเด็กไปเรื่องอื่น สนใจพฤติกรรมที่ดีของเด็ก

- 3. ทำ/พูด ซ้ำๆ เพื่อให้เด็กเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
- 4. สอนย้ำเด็กถึงสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ
- 5. การชมเชยเด็กเมื่อปรับปรุงตัวหรือแก้ไขพฤติกรรมได้สำเร็จ

ในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก ต้องอาศัยความเข้าใจและความใจเย็นของครู การที่ครูอารมณ์เสีย หงุดหงิด จะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่เด็กได้

ตัวอย่างการปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก

ติดขวดนม

เด็กติดขวดนม ครูจะพูดชักจูงเด็กว่า เราโตแล้ว เราเป็นพี่ เราเก่งแล้ว เราจะไม่ใช่ขวดนม วันนี้เราไม่ดูดนมแล้วนะ แล้วครูเก็บขวดนมโดยวางไว้บนโต๊ะครู หรือเก็บใส่กระเป๋าคูเด็ก เมื่อพ่อแม่มารับครูต้องพูดคุยกับพ่อแม่ให้ร่วมมือในการให้เด็กเลิกดูดนมจากขวด ซึ่งส่วนใหญ่พ่อแม่ร่วมมือ เพราะอยากให้ลูกเลิกขวดนมอยู่แล้ว

ร้องกรี๊ดแล้วเดิน

เด็กยังเอาแต่ใจตนเอง ไม่ฟังเหตุผล อีกทั้งพื้นฐานเด็กบางคน อารมณ์ร้อน ปรับตัวยาก ไม่พอใจก็จะแสดงอารมณ์รุนแรง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ว่าร้องกรี๊ดแล้วลงนอนดินแบบนี้ ก็จะได้สิ่งที่ต้องการ

การแก้ไขพฤติกรรมนี้ต้องทำซ้ำๆ โดยครู เบี่ยงเบนความสนใจเด็กไปเรื่องอื่น และเพิกเฉยหากเด็กร้องรุนแรงมากขึ้น เมื่อเด็กไม่ได้รับความสนใจจากครูก็จะหยุดร้อง ในที่สุดจะเลิกร้องหรือเลิกนอนดินกับพื้นไปเอง

เด็กอยากได้ของคนอื่น

กรณีศึกษา : เด็กหญิงกล้วย เอาขนมมาโรงเรียน เด็กชายโตอยากกินขนม ขอแล้วกล้วยไม่ให้ โตจึงไปบอกครู ครูบอกโตว่าเป็นขนมของกล้วย ขณะเดียวกันครูไปพูดหวานล้อมให้กล้วยแบ่งขนมให้โตเอง โดยบอกว่า “โตอยากกินขนมของกล้วย กล้วยแบ่งให้โตได้หรือเปล่า เพราะเราเป็นเพื่อนกันเราต้องแบ่งกัน” เด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน บางครั้งก็ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของเด็กหากไม่ถูกกัน เด็กก็อาจจะไม่แบ่งปันกัน

รังแกเพื่อน

กรณีศึกษา : ครูพบว่าเด็กรังแกเพื่อน เพื่อนมาฟ้องครู ครูต้องสอบสวนว่าเรื่องราวเป็นมาอย่างไร โดยถามคนที่ถูกรังแกก่อนว่าเพื่อนทำอะไร แล้วจึงไปถามคนที่รังแกเพื่อนว่าไปทำเพื่อนเพราะอะไร ถามเพื่อนรอบข้างว่าใครเห็นบ้าง แล้วครูสอนเด็กทั้งสองคนว่า เป็นเพื่อนกันต้องไม่รังแกกัน หากมีอะไรให้มาบอกครู หากทั้งคู่รังแกกันและกัน ครูควรให้”ขอโทษ” ซึ่งกันและกัน

เลียนแบบสื่อรุนแรง

เมื่อเด็กดูโทรทัศน์หรือเล่นเกมคอมพิวเตอร์ก็จะมาเล่นกับเพื่อนรุนแรง โดยเด็กไม่รู้ว่าเล่นกับเพื่อนได้แรงแค่ไหน เมื่อครูเห็น ครูไม่ควรห้ามไม่ให้เด็กเล่นกัน แต่ครูควรเข้าไปเตือนว่า หากจะเล่นกันต้องเล่นกันเบาๆ ถ้าเล่นกันแรง ผลักกัน หรือ หกหล้มหนูและเพื่อนจะเป็นอย่างไร และบอกส่วนดีของเกมหรือการ์ตูนที่เด็กดูว่า เขาไปช่วยเหลือคนอื่นด้วยนะ หนูควรเอาเรื่องนี้เป็นตัวอย่างในการไปช่วยเหลือคนอื่น และหากเด็กเล่นแรงมากครูอาจพูดคุยกับพ่อแม่ให้ลดการดูโทรทัศน์หรือเล่นเกมลงบ้าง

พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง

กรณีศึกษา : เด็กใช้รองเท้าตบหน้าแม่เพราะถูกแม่ดูครูเห็นเข้าไปคุยกับเด็กทันที บอกว่า หนูทำอย่างนี้ไม่ได้ แม่รักหนูมาก หนูไม่รักแม่หรือ ระยะแรกเด็กอาจจะไม่สนใจที่ครูพูด ครูจะเข้าไปจับตัวเด็กเบาๆ แล้วพูดซ้ำ ถึงสิ่งที่ไม่ควรทำ จนเด็กมีท่าทีอ่อนลง ต่อมาเมื่อเด็กเล่นกับเพื่อน ครูก็ต้องคอยดูอยู่ใกล้ๆ ไม่ปล่อยให้เด็กให้ทำร้ายคนอื่น ครูคอยเตือนเด็กบ่อยๆ ว่าทำอย่างนี้เพื่อนเจ็บ ถ้าเพื่อนทำกับหนูบ้างหนูจะเจ็บไหม เด็กอาจจะไม่ค่อยฟัง ครูควรพยายามใจเย็น ควบคุมอารมณ์ตัวเองให้ได้ หากครูได้ตอบเด็กรุนแรง เด็กก็จะโต้ตอบรุนแรงเช่นกัน การที่ครูควบคุมตัวเองได้จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กด้วย

ขโมยของเพื่อน

เด็กเล็กยังไม่เข้าใจว่าการหยิบของของคนอื่นเป็นสิ่งที่ไม่ดี บางคนพอใจของของคนอื่นก็หยิบเลย บางคนขาดแคลนที่บ้านไม่มี บางคนต้องการความสนใจ ดังนั้น ครูควรสอนเด็กว่าของเหล่านั้นเป็นของของคนอื่น เป็นสิทธิของเจ้าของที่จะให้หรือไม่ให้ก็ได้ หากอยากได้เด็กต้องขออนุญาตเจ้าของก่อน ถ้าหยิบมาแล้วต้องให้อำนาจคืน และขอโทษ นอกจากนี้ครูควรสนใจพฤติกรรมที่ดีของเด็ก เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าคุณมี ส่วนที่ดีและทำสิ่งที่ดี

พูดโกหก

เด็กเล็กพูดโกหกเพื่อปิดบังความจริง เช่น แก๊งเพื่อนแล้วบอกว่าไม่ได้ทำ เพราะกลัวถูกลงโทษ มักจะเกิดกับเด็กที่เคยถูกพ่อแม่หรือคนอื่นลงโทษรุนแรงเมื่อทำผิด ครูควรหาความจริงจนพบ เช่น อาจถามคนรอบข้างว่าใครทำ สอนเด็กว่าโกหกเป็นเรื่องที่ไม่ดี เด็กต้องขอโทษและพูดความจริง เพื่อให้คนอื่นเชื่อถือเด็ก

ปัญหาพัฒนาการและพฤติกรรมที่พบในเด็กปฐมวัย

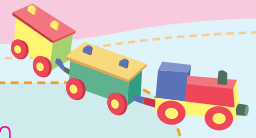
ครูเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์เรื่องเด็กเป็นอย่างดี เนื่องจากครูอยู่ใกล้ชิดและใช้เวลากับเด็กมาก ครูอาจเป็นคนแรกที่สังเกตเห็นพฤติกรรมที่ผิดปกติของเด็ก ครูจึงมีส่วนเกี่ยวข้องในการสื่อสารกับพ่อแม่ ให้พ่อแม่ได้สังเกตลูกและพาลูกไปพบแพทย์เพื่อรับการตรวจรักษา

การสื่อสารกับพ่อแม่เมื่อลูกมีปัญหา

พ่อแม่ทุกคนย่อมคาดหวังให้ลูกเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข ประสบความสำเร็จได้ในอนาคต หากพบว่าลูกเจ็บป่วยด้วยโรคจิตเวชหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ในระยะแรกพ่อแม่จึงยอมรับไม่ได้ บางคนปฏิเสธที่จะส่งลูกไปพบแพทย์เพื่อรับการตรวจรักษา

หากครูสังเกตพบว่าเด็กมีพฤติกรรมที่ผิดปกติ ครูอาจให้ครูด้วยกันสังเกตพฤติกรรมที่ผิดปกติเพื่อยืนยันข้อมูล หลังจากนั้นครูค่อยๆ พูดคุยกับพ่อแม่ให้ลองสังเกตพฤติกรรมลูกที่บ้านว่าตรงกันหรือไม่ ทั้งนี้ต้องใช้เวลาพ่อแม่ที่จะยอมรับ หลังจากพ่อแม่ยอมรับได้แล้ว จึงช่วยพ่อแม่ดูแลเด็กตามแนวทางที่เหมาะสมกับโรคหรือความผิดปกติ สนับสนุนให้ไปพบแพทย์และรายงานความก้าวหน้ารวมทั้งจุดดีของลูกให้พ่อแม่ได้ทราบเสมอๆ

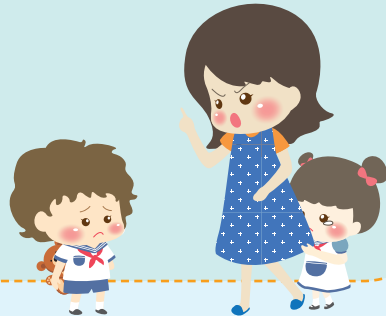
บทบาทของครูในการเรียนการสอนเด็กที่มีปัญหา

ครูมีส่วนสำคัญต่อการช่วยเหลือดูแลเด็กที่มีความผิดปกติ ซึ่งสิ่งสำคัญคือ

1. ครูมี “ใจ” ที่จะช่วยเหลือเด็ก เนื่องจากเด็กมีข้อจำกัดหลายด้านทำให้เด็กไม่มีความก้าวหน้าในการเรียนเท่ากับเด็กอื่น ครูจึงจำเป็นต้องอดทน ควบคุมอารมณ์ตนเองไม่คาดหวังผลการเรียนเท่าเด็กคนอื่น และมองส่วนที่ดีของเด็ก

2. ไม่เน้นผลการเรียน แต่เน้นความก้าวหน้าในด้านพฤติกรรม

3. ทำงานร่วมกับพ่อแม่ ให้กำลังใจพ่อแม่สื่อสารพูดคุยถึงวิธีการที่ได้ผลในการดูแลเด็กและให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่ดูแลรักษาเด็ก ในด้านจิตใจเด็กที่มีปัญหาเหล่านี้ ยังคงต้องการความรักความอบอุ่น ความเห็นใจ เข้าใจ และคำชมเชยให้กำลังใจจากครูเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป บางครั้งเด็กอาจจะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เทคนิคต่างๆ ที่ครูใช้ เช่น การสนใจเฉพาะพฤติกรรมที่ดี การกระตุ้นความสนใจของเด็ก ไม่ตำหนิดูว่ากล่าว การให้กำลังใจเพื่อให้เด็กมีความพยายามมากขึ้นจะเป็นสิ่งสำคัญทำให้เด็กก้าวหน้าในการเรียนรู้ และบทบาทเหล่านี้ของครูจะเป็นตัวอย่างแก่เด็กและคนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กให้ยอมรับและปฏิบัติต่อเด็กอย่างไม่แบ่งแยก ทำให้เด็กที่มีปัญหาเหล่านี้ มีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองและมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในการศึกษาขั้นต่อไปได้

โรค

จิตเวชเด็กที่พบบ่อย

1. โรคสมาธิสั้น

เป็นความผิดปกติทางพฤติกรรมประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ข้อ คือ

1. ขาดสมาธิ 2. ชน อยู่ไม่นิ่ง 3. หุนหันพลันแล่นขาดการยับยั้งชั่งใจ แต่มีเด็กบางคนอาจมีสมาธิสั้นอย่างเดียว ทั้งนี้เด็กที่สมาธิสั้นจะแตกต่างจากเด็กทั่วไปที่มีอาการเหล่านี้ตลอดเวลา ทุกสถานที่และบุคคล

เด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้น มักจะมีพัฒนาการ (ด้านกล้ามเนื้อ หรือ การเคลื่อนไหว) ค่อนข้างเร็ว เมื่อเริ่มเดินก็จะชนอยู่ไม่นิ่ง วิ่งปีนป่ายไม่หยุด เมื่อมาโรงเรียน เด็กจะยุกยิกนั่งไม่นิ่ง ลุกจากเก้าอี้ เดินออกนอกห้อง รื้อค้นสิ่งของ พลังงานมาก ไม่นอนกลางวัน เล่นกับเพื่อนแรงๆ แต่เด็กสามารถอยู่ได้นานๆ เนื่องจากมีสิ่งกระตุ้นที่น่าสนใจเช่น การ์ตูนในโทรทัศน์และ

เกมคอมพิวเตอร์ สาเหตุของโรคเชื่อว่าเกิดจากความผิดปกติของสมอง หากไม่ได้รับการรักษาแต่เนิ่นๆ เด็กอาจมีปัญหาการเรียน เข้ากับเพื่อนได้ยาก และโตขึ้นไปรวมกลุ่มกับเด็กที่มีพฤติกรรมไม่ดี เช่น ขโมย ดิยาเสพติด

ครูช่วยเหลือได้โดยช่วยเหลือเด็กด้านการเรียนได้แก่

- ✿ จัดที่นั่งในที่ที่ครูสามารถดูแลเด็กได้ใกล้ชิด ไม่อยู่ใกล้หน้าต่างหรือเพื่อนที่ซุกซน
- ✿ สร้างกฎระเบียบที่ชัดเจนทบทวนบ่อยๆ เช่น ไม่ส่งเสียงดัง
- ✿ เตือนเด็กล่วงหน้าก่อนมีการเปลี่ยนแปลง
- ✿ หากิจกรรมให้เด็กช่วยทำเพื่อลดความเบื่อหน่าย เช่น ช่วยแจกสมุดให้เพื่อน และชมเชยเมื่อเด็กทำดี
- ✿ สอนแบบตัวต่อตัว พูดช้าๆ ชัดเจน แบ่งการสอนเป็นขั้นตอนย่อยๆ ไม่เน้นคุณภาพ เน้นทำให้เสร็จ ทั้งนี้ยืดหยุ่นการเรียนตามความพร้อมของเด็ก

2. โรคออทิสติก หรือออทิสซึม

เด็กออทิสติกจะแสดงอาการผิดปกติ 3 ด้าน คือ 1. ด้านสังคมและด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 2. ด้านภาษาและการสื่อสาร 3. ด้านพฤติกรรม และกิจกรรม มีความสนใจซ้ำๆ เป็นแบบแผน โรคออทิสติกเป็นความผิดปกติของสมองที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ แต่การช่วยเหลือ กระตุ้นและฟื้นฟูเด็กจะทำให้เด็กดีขึ้นใกล้เคียงเด็กปกติได้

ในเด็กเล็กครุสังเกตเห็นได้จากเด็กจะ

- ✿ ไม่มองหน้า ไม่สบตาเวลาคนพูดด้วยหรือสบตาน้อยมาก ไม่ตอบสนองผู้อื่น เรียกชื่อแล้วไม่สนใจฟัง
- ✿ พูดซ้ำหรือไม่พูดเลย มีภาษาแปลกๆ ที่คนไม่เข้าใจ
- ✿ ปรับตัวต่อสิ่งใหม่ๆ ได้ยาก ชอบทำอะไรซ้ำๆ

เด็กออทิสติกที่อายุน้อยกว่า 5 ปี จะยังไม่นิ่ง เคลื่อนไหวทุกส่วนของร่างกายปราศจากจุดมุ่งหมายมากผิดปกติ และวอกแวกง่าย

เด็กออทิสติกมี 3 กลุ่มคือ กลุ่มรุนแรงน้อย สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ กลุ่มรุนแรงปานกลางมีความจำกัดด้านพัฒนาการทางภาษาและสังคม เรียนหนังสือไม่ได้สูง แต่ช่วยตัวเองได้ และกลุ่มรุนแรงมาก จะมีภาวะบกพร่องทางปัญญาร่วมด้วยช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ต้องมีผู้ดูแล

ครูช่วยเหลือเด็กออทิสติกร่วมกับพ่อแม่โดยการเตรียมเด็กในด้านต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อมก่อนเข้าเรียนดังนี้

- ❁ ด้านสังคม เด็กมีปัญหาด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ครูควรฝึกให้เด็กสบตา ทักทาย รู้จักการรอคอย แบ่งปัน รู้จักชื่อตัวเอง รู้จักคนในครอบครัว ทำตามกฎระเบียบและมารยาทต่างๆ
- ❁ ด้านพฤติกรรม ไม่ลู่จากที่นั่งบ่อยๆ ให้ความร่วมมือจนงานสำเร็จ
- ❁ ด้านการสื่อความหมาย รู้จักชื่อสิ่งต่างๆ ทำตามคำสั่งได้ พูดโต้ตอบสั้นๆ สื่อสารโดยภาษาท่าทางได้
- ❁ ด้านการช่วยเหลือตนเอง เป็นเรื่องสำคัญเนื่องจากทำให้เด็กอยู่ร่วมในสังคมได้และความภาคภูมิใจในตัวเอง เช่น การแต่งกาย การรับประทานอาหาร
- ❁ ด้านสติปัญญา เช่น รู้จักสี จำนวน ขนาด จัดหมวดหมู่ จำแนกประเภท

ยากจัง
คิดไม่ออก

แนวทางการสอนเด็กออทิสติก ได้แก่

- ✿ สอนเป็นรายบุคคล สอนจากสิ่งใกล้ตัว ไปหาสิ่งไกลตัว
- ✿ สอนซ้ำๆ ไม่ตึงเครียดโดยสลับกับกิจกรรมนันทนาการ ทำเหมือนกันทุกวัน
- ✿ สอนให้ฝึกปฏิบัติจริง แต่ละกิจกรรมไม่ควรเกิน 15-20 นาที
- ✿ เทคนิคการสอนประกอบด้วย การสอนจากเรื่องง่ายไปหายาก การกระตุ้นเตือน ตะล่อม สร้างแรงจูงใจและให้รางวัล

3. เด็กเรียนรู้ซ้ำ

เด็กจะมีปัญหาการเรียน เกิดจากระดับเขาวนปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ เด็กไม่สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ได้ทวนเวียนกันเรียนรู้ได้ ตอบสนองสิ่งต่างๆ ซ้ำไม่เป็นระบบ แก้ปัญหาด้วยการลองผิด ลองถูก แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่สมวัย และมักมีปัญหาอารมณ์และการปรับตัวตามมา

ครูช่วยเหลือเด็กที่เรียนรู้ซ้ำได้โดย พิจารณาจากความสามารถของเด็ก ซึ่งแต่ละคนแตกต่างกัน ครูอาจสอนเด็กโดย

- เตรียมการล่วงหน้า บอกเด็กก่อนว่าจะสอนอะไร ต้องการให้เด็กทำอะไร เช่น ครูจะอ่านนิทานให้ฟัง นิทานเรื่องนี้มีสัตว์อะไรบ้าง
- สอนด้วยรูปภาพ จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ง่ายขึ้น
- ให้เด็กเลียนแบบเพื่อน เด็กเรียนรู้ซ้ำ เรียนรู้ได้ดีจากการเลียนแบบ
- สอนให้เด็กช่วยเหลือตัวเองตามความสามารถของเด็ก

4. เด็กแอลดีหรือเด็กที่มีภาวะการเรียนรู้บกพร่อง (learning disorders)

เด็กมีความบกพร่องด้านกระบวนการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เช่น การอ่าน การเขียน การสะกดคำ การคำนวณ หรือหลายๆด้านร่วมกัน ทำให้เด็กมีผลการเรียนที่ต่ำกว่าความเป็นจริง ทั้งนี้เวลาอยู่ในห้องเรียนเด็กจะสามารถตอบคำถามทั่วไปได้ แต่ความสามารถในการเรียนจะต่ำกว่าเด็กทั่วไป

ครูสังเกตได้จาก

- เด็กพูดซ้ำ พูดไม่ชัด พูดสลับคำ เรียงประโยคไม่ถูก มีปัญหาเรื่องการสื่อสาร พูดแล้วคนอื่นไม่เข้าใจ ฟังคนอื่นไม่เข้าใจ
- มีปัญหาในการจำตัวอักษรให้ตรงกับเสียง อ่านหนังสือไม่ออก สอนแล้วจำยาก สั้นง่าย
- การเขียนบกพร่อง สะกดคำผิด เขียนกลับซ้ายขวาเหมือนส่องกระจก สับสนในการเขียน
- ไม่เข้าใจตัวเลข นับจำนวนไม่ตรงกับเลข เห็นสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์แล้วไม่เข้าใจความหมาย

ครูปรับวิธีการเรียนการสอนให้มีรูปแบบที่หลากหลายเหมาะกับเด็ก เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้เด็ก เช่น การเรียนตัวต่อตัว ให้เด็กตอบด้วยวาจาแทนการเขียน ให้เด็กเรียนรู้ทักษะอื่นๆ เช่น กีฬา ดนตรี เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

บรรณานุกรม

นพวรรณ ศรีวงศ์พานิช,ชนิสสา เวชวิรุฬห์.คู่มือเสริมสร้างไอคิวและอีคิวเด็ก
สำหรับครูพี่เลี้ยงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
แห่งประเทศไทยจำกัด.2549

สถาบันราชานุกูล. เด็กสมาธิสั้น: คู่มือสำหรับครู. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
แห่งประเทศไทยจำกัด.2556

สถาบันราชานุกูล. เด็กออทิสติก: คู่มือสำหรับครู. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
แห่งประเทศไทยจำกัด.2556

สถาบันราชานุกูล. เด็กเรียนรู้ช้า: คู่มือสำหรับครู. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
แห่งประเทศไทยจำกัด.2556

สถาบันราชานุกูล. เด็กแอลดี: คู่มือสำหรับครู. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
แห่งประเทศไทยจำกัด.2556

รายชื่อที่ปรึกษา

1. นพ.เจษฎา	โชคดำรงสุข	อธิบดีกรมสุขภาพจิต
2. พญ.พรรณพิมล	หล่อตระกูล	รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต
3. นพ.ชินรส	ลีสวัสดิ์	รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต
4. นพ.พงศ์เกษม	ไข่มุกด์	รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต
5. นพ.สุจิต	สุวรรณชีพ	ที่ปรึกษากกรมสุขภาพจิต
6. พญ.อัมพร	เบญจพลพิทักษ์	ผู้อำนวยการสถาบันราชานุกูล
7. พญ.นพวรรณ	ศรีวงศ์พานิช	สถาบันราชานุกูล
8. นางสาวอมรกุล	อินโอชานนท์	สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต

รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ

โปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี และ 6-11 ปี

1. นางจิรพันธ์	สุทธิปริญญานนท์	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 1
2. นางลือจรรยา	ชนภควัต	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 1
3. นางเทียนทอง	หาระบุตร	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 2
4. นางสาวลำไพร	เฮ้าไกร	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 2
5. นางสาวติติญา	คงช่วยชาติ	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 2
6. นางสาวยุวศรี	กลีบโกมุท	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 3
7. นายณะศักดิ์	โกยทา	ศูนย์สุขภาพจิตที่ 3
8. นางอาริสรา	ทองเหม	กรมอนามัย
9. นางสาวลักษณะ	สุริโย	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี
10. พญ.จันทร์อาภา	สุขทัพภ์	สถาบันราชานุกูล
11. นางอรรณ	จุศิริพงศ์กุล	สถาบันราชานุกูล
12. นางสาวรัชดาวรรณ	แดงสุข	สถาบันราชานุกูล
13. นางจิตรา	จำเนียร	สถาบันราชานุกูล
14. นางสาวเบญจาวรรณ	ภูซัน	สถาบันราชานุกูล
15. นางสาวรัชนีวรรณ	ฉลาดโอภาศกิจ	ผู้ดูแลเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลอัมพวา
16. นางสาวธัญญ์นรี	ตันติภักดิ์ทักษ์	ผู้ดูแลเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลอัมพวา

17. นางสาวนที	รักัญญะการ	ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก เทศบาลนครรังสิต
18. นางสาวชนิษฐา	กิจเจริญ	ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก เทศบาลนครรังสิต
19. นางสาวเพ็ชรา	ดิษฐผล	ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กนครนนท์ 9 กลาโหมอุทิศ
20. นางณิสรา	ศิธรวัฒนะ	ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก เทศบาลนครปากเกร็ด
21. นางสาวกัลยา	แซ่เฮีย	ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก เทศบาลนครปากเกร็ด
22. นางวรภาพร	พงษ์ปลัด	รองผู้อำนวยการ รร อนุบาลปทุมธานี
23. นางพิมล	พูลสวัสดิ์	งานอนามัยนักเรียน ร.ร อนุบาลปทุมธานี
24. นางณิชา	ศรีไพล	ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก เทศบาลตำบลพลั่ว จังหวัดจันทบุรี
25. นางสาวกาญจนา	วณิชรมณีย์	สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต

รายชื่อคณะทำงาน

1.นางเยาวนาฏ	ผลิตนนท์เกียรติ	สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต
2.นางสาวศจี	แซ่ตั้ง	สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต
3.นางสาวกัลยกร	คุณเจริญ	สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต
4.นางสาวพฤกษา	พึงสุข	สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต

คู่มือจัดกิจกรรม
เสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัย

สำหรับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก